

KOSKETUS KUVITUSTA JA KÄSIEN TANSSIA

**Satuhieronta tukemassa luovuutta, ilmaisua ja
taidekasvatusta päiväkodeissa**

**Pro gradu – tutkielma
Laurelina Romppainen
Kuvataidekasvatus
Taiteiden tiedekunta
Lapin Yliopisto
2015**

TIIVISTELMÄ

Kosketuskuvitusta ja käsien tanssia – Satuhieronta tukemassa luovuutta, ilmaisua ja taidekasvatusta päiväkodeissa

Laurelina Romppainen

Pro gradu

Kuvataidekasvatus

Sivuja 70, joista liitteitä 12 sivua

2015

Pro gradu on laadullinen tutkimus ja näkökulma on fenomenologis-hermeneuttinen. Tutkimuksen kohteena oli Satuhieronta menetelmä ja kokemukset siitä. Aineistonkeruu tapa oli monimetelmällinen, joka koostui video-, haastattelu-, havainnointi materiaalista. Tutkimuskysymys oli mitä Satuhieronta on ja miten se tukee luovuutta ja ilmaisua? Aineiston pohjalta nousi teemoja, joita tulkittiin vastaten samalla tutkimuskysymykseen. Teemat ovat osatekijöitä, jotka muodostavat kokonaisuuden Satuhieronta. Ne ovat myös niitä tekijöitä, jotka tukevat luovuutta ja ilmaisua. Satuhieronnassa läsnäolo ja rauhoittuminen luo turvallisuuden tuntua ja tilaa, jota tarvitaan luomiseen. Voimaannuttavat sanat antavat rohkeutta ja itseluottamusta itseilmaisuun. Sadut ja tarinat rikastuttavat mielikuvitusta ja venyttävät kuvittelun rajoja. Kehollisuus ja aistiminen tuo uusia kokemuksia ja luo yhteyksiä eri aistien välille. Nämäkin rikastuttavat mielikuvitusta ja luovuutta. Vuorovaikutus antaa palautetta muilta ja ohjaa oppimista, sekä suuntaa. Läsnäoleva vuorovaikutus Satuhieronnassa auttaa huomioimaan muita ja tätä kautta eläytymään toisten kokemuksiin. Satuhieronnan luoma turvallinen, hyväksyvä ilmapiiri auttaa ilmaisemaan tunteita. Erilaisten taiteenlajien käyttö Satuhieronnassa vahvistaa elämyksellisyyttä.

Avainsanat: varhaiskasvatus, taidekasvatus, luovuus, lapset, taide, mielikuvitus, tunteet, aistisuus, kehollisuus, läsnäolo, hieronta, sadut, voimaannuttava, fenomenologis-hermeneuttinen, monimenetelmällisyys

Pro gradu sallittu kirjastokäyttöön

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO.....	3
2. Olipa kerran Satuhieronta.....	6
2.1. Läsnäolo ja rentoutuminen.....	8
2.2. Voimaannuttavat sanat, tarinat ja sadut.....	10
2.3. Kehollisuus, aistit ja vuorovaikutus.....	13
2.4. Tunteet ja ilmaisu.....	16
2.5. Mielikuvitus ja luovuus.....	18
3. Tutkimusmenetelmä ja teoria.....	22
3.1. Tutkimusmenetelmät.....	26
3.2. Tutkimuksen toteutus.....	29
3.2.1. Esiymmärrystä Satuhieronnasta.....	29
3.2.2. Tutkimuksen toteutus ja eteneminen.....	32
4. Tulokset.....	37
5. Sen pituinen se.....	52

Lähteet

Liitteet

1. JOHDANTO

Taidekasvatuksen opintojeni aikana olen monta kertaa pysähtynyt miettimään luovuutta ja sitä miten sitä voisi tukea kasvatuksessa. Omat kokemukset ja haasteet taiteen tekemisessä ja itseni toteuttamisessa ovat herättäneet kysymyksiä. Mitkä ovat asiat, jotka tukevat isojen ja pienten ihmisten luovuutta? Mihin luovuus tuntuu välillä täysin katoavan ja miksi? Miten luovuutta ja itseilmaisua voisi ravita?

Ja miksi luovuus on tärkeää? Siitä on puhuttu ja puhutaan edelleen paljon kasvatuksen, mutta myös yritys-elämän kentällä. Sen tärkeys ymmärretään. Se voi palvella yksilön tervettä kasvua tasapainoiseksi onnelliseksi ihmiseksi. Se voi palvella yritys-elämän kasvua luoden jotain uutta ja innovatiivista. Siitä johtuen on olemassa erilaisia näkemyksiä siitä, mitä luovuus on ja mihin sitä tarvitaan. Jos sen tiivistäisin yhteen lauseeseen, se on jotain, joka luo jotain uutta ja ainutkertaista.

Yksilön luovuus tukahtuu helposti ympäristön vaikutuksesta. Lapsilla on paljon mahdollisuuksia toteuttaa luovuuttaan, ennen kuin ympäristö tulee liiaksi kontrolloimaan tai säätelemään sitä. Uskon, että jos lapsuudessa saa riittävästi tukea omalle luovuudelle ja ilmaisulle sillä on mahdollisuuksia kasvaa täyteen mittaansa. Luovuudesta voi saada tärkeän kumppanin elämän varrelle, kohtaamaan vaikeuksia rakentavasti ja uusin tavoin, sekä tuomaan onnellisuuden ja nautinnon hetkiä. Luovuus voi parhaillaan palvella kykynä luoda omaa elämäämme sellaiseksi kuin tahdomme ja elää onnellista elämää.

Luin artikkelin Pohjolan sanomista, jonka mukaan aikuiset kokevat lapsen leikkimisen lapselliseksi. Artikkelissa Anu Leena Koskinen kirjoittaa, kuinka amerikkalainen psykologi ja tutkimusprofessori Peter Gray on muiden tutkijoiden

samalla lailla huolissaan lasten leikin vähentymisestä. Hänen mukaansa lasten mielenterveyshäiriöiden kasvu johtuu vapaan leikin vähentymisestä. Se on tutkijoiden mukaan johtanut myös lukutaidon heikentymiseen, *luovuuden näivettymiseen* ja sosiaalisten taitojen osaamattomuuteen. (Koskinen, Anu Leena. Pohjolan Sanomat. 22.3.2014, 12)

Koin uutisen huolestuttavaksi. Picassokin tahtoi tulla lapsen kaltaiseksi taiteessaan ja pyrki siihen koko elämänsä. Hän näki lapsen tekemässä taiteessa ja ilmaisussa jotain ainutkertaista, mihin tahtoi itsekkin pyrkiä. Leikki on olennainen osa luovuuden kehittymistä ja itseilmaisun opettelua.

Tässä Pro gradu- tutkielmassa tarkastelen Sanna Tuovisen kehittämää menetelmää, joka vie kosketusta ja rauhoittumista päiväkoteihin pääosin Suomessa. Satuhieronta-menetelmä pohjautuu kevyeen hierontaan, läsnäoloon ja satujen kertomiseen. Sanna itse käyttää Satuhieronassa termiä *kosketusmaalaus*, kuvailemaan tapaa miten Satuhierontaa tehdään, kuvittaen tarinoita kosketuksen avulla. Omat oivallukseni luovuudesta ja itseilmaisusta sai minut kiinnostumaan Satuhieronnasta, jonka taustalla tuntuu olevan samoja käsityksiä, mitä itsekkin olen saanut aiheesta. Siksi tahdoin alkaa tutustumaan ilmiöön paremmin.

Tutkimuskysymykseni on: mitä Satuhieronta on ja miten se muodostuu? Ja miten Satuhieronta tukee luovuutta ja ilmaisua varhaiskasvatuksen piirissä?

Uskon, että Satuhieronnasta on löydettävissä kaikki palaset, jotka tukevat itseilmaisun ja luovuuden kasvua, sekä kuvallista kehitystä pienissä ja suurissakin lapsissa. Kehossa läsnäoleminen, rentoutuminen, aistiminen, mielikuvituksen käyttö, sadut ja muiden kanssa luotu yhteys, sekä rauhallinen vuorovaikutus tuo luovalle potentiaalille paljon tilaa, missä kasvaa ja kehittyä. Satuhieronta tukee monella eri tapaa oppivien lasten kehitystä, mutta ennen kaikkea terveeksi kasvavan ihmisen kokonaisvaltaisuutta.

Tutkimukseni on laadullinen tutkimus ja näkökulma on fenomenologishermeneuttinen; tutkin kokemusta ja pyrin ymmärtämään siitä nousseita teemoja. Aineistonkeruu tapani oli monimetelmällinen, joka koostuu video-, haastattelu-, havainnointi materiaalista. Uskon, että kokemuksen kuvailun perusteella pystyin

kuvaamaan Satuhierontaa tarpeeksi kokonaisvaltaisesti.

Satuhierontaa on tutkittu aikaisemmin. Tiina Mikkola on kirjoittanut Satuhieronnasta proseminaari työn, jossa on tutkinut Satuhieronnan vaikutuksia lapsiryhmän sosiaalisiin taitoihin. Muuta tutkimusta Satuhieronnasta ei ole vielä tehty. Englannissa on Storymassage, joka on saman kaltainen menetelmä kuin Satuhieronta. Satuhieronnassa on myös viitteitä Theraplay- terapiasta. Avaan näitä kaikkia hieman myöhemmin tutkielmassani.

Tutkielman alussa taustoitan Satuhierontaa ja avaan teoriaa, joka on muodostunut tutkimuksen aikana. Sen jälkeen kerron tutkimuksen metodeista ja näkökulmista, teoriasta sekä aineistonkeruu menetelmistä. Kuvaan tutkimuksen etenemistä vaihe vaiheelta. Aineiston tarkastelu ja analyysi, sekä tutkimuksen teoria nivoutuvat loppuluvuissa toisiinsa yhtenäiseksi kertomukseksi Satuhieronnasta ja sen monista osatekijöistä, vastaten samalla tutkimuskysymykseeni. Loppu kappaleessa teen yhteenvedon päätelmistäni.

Tutkielman avainsanoja: varhaiskasvatus, taidekasvatus, luovuus, ilmaisu, lapset, taide, mielikuvitus, tunteet, aistisuus, kehollisuus, läsnäolo, hieronta, sadut, tarinat, leikki

2. OLIPA KERRAN SATUHIERONTA

Satuhieronta on Sanna Tuovisen kehittämä menetelmä, jota käytetään pääosin varhaiskasvatuksen piirissä. Se on ulottumassa myös nuorien, vanhusten ja erityislasten pariin, jossa siitä on kehitteillä heille sopivia Satuhieronnan muotoja. Satuhieronnassa käytetään kevyttä hierontaa satujen ja tarinoiden kanssa, tuoden läsnäoloa ja myönteistä kosketusta vuorovaikutukseen, päiväkoteihin ja perheiden arkeen.

Satuhierontaa on tutkittu hieman aikaisemmin. Tiina Mikkola on kirjoittanut aiheesta proseminaari työn, jossa on tutkinut Satuhieronnan vaikutuksia lapsiryhmän sosiaalisiin taitoihin. Muuta tutkimusta Satuhieronnasta ei ole vielä tehty.

Muissa maissa on samankaltaisia menetelmiä, kuten Englannissa Storymassage. Tuovisen mukaan Satuhieronta ja Storymassage ovat paljon lähellä toisiaan; tarinoita ja satuja kerrotaan kevyellä kosketuksella ja hieronnalla. Siinä missä ne eroavat, on se, että Satuhieronta kiinnittää huomiota satujen ja tarinoiden viesteihin syvällisemmin, huomioi tunteiden merkityksen ja sekä myös aikuisten hyvinvoinnin.

Theraplay- terapia on myös vaikuttanut Satuhieronnan syntyyn. Se pyrkii vahvistamaan aikuisen ja lapsen välistä läheistä vuorovaikutusta, jossa lapsi kokee olevansa merkityksellinen, arvokas ja rakastettu. Yhteys rakennetaan iloisen ja yllätyksellisen leikkisyyden avulla. Satuhieronnan taustalla on myös vaikuttanut vauva- ja lapsihieronta, sekä Rosen terapia, missä kosketuksella on tärkein sija terapiaa tehtäessä.

Satuhieronta on saanut lopullisen alkun sysäyksen, kun menetelmän kehittäjä, Tuovisen Sanna ymmärsi, kuinka suuri merkitys kosketuksella on ihmiseen ja kuinka sillä voi purkaa tunnelukkoja ja eheyttämään. Kiinnostus lapsiin ja erityisesti leikki-ikäisiin suuntasi Tuovisessa herännyttä tutkijaa.

Tuovinen kertoi tutkimus-haastattelussa: ”vauva- ja lapsihierontakurssin käytyäni jäin pohtimaan sitä miten liikkuvat leikki-ikäiset saavat kosketusta ja millainen hieronta heillä voisi toimia, kun vauvaikäiset ovat sylissä koko ajan”. Hän alkoi tutustumaan Ruotsin tutkimuksiin ja huomasi, kuinka siellä käytetään paljon hierontaa päiväkodeissa. Erilaisten kurssien ja koulutuksien kautta, Satuhieronta alkoi hakemaan muotoa ja omaa paikkaansa kasvatuksen kentällä ja löytämään tiensä leikkivien pariin.

Tuovinen kertoo haastattelussa, kuinka Satuhieronnan päämäärinä on ensisijaisesti tukea itsetuntoa ja ihmisarvoa, oman itsen arvostamista ja empatiaa, opettaa sitä, miten pysähtyä ja rentoutua, sekä läsnäolevaa vuorovaikutusta. ”Kahden aistikanavan kautta tuleva tarina ankkuroi myös aikuisen olemaan läsnä lapsen kanssa, jolloin aikuisenkaan mieli ei pääse lentelemään mihinkään kauppalistoihin.”

Tässä nouseekin esille Satuhieronnan välittämät arvot ja merkitykset. Itsetunnon ja -arvon tukeminen, empatiakyvyn opettaminen ja vahvistaminen, rentoutuminen ja vuorovaikutus, joka on läsnäolevaa.

2.1. LÄSNÄOLO JA RENTOUTUMINEN

”Satuhieronta antaa luvan olla ja herättää kuuntelemaan. Mitä tapahtuu niissä hetkissä, kun on aikaa kohdata, kuunnella ja aikaa koskettaa. Mitä tapahtuu fyysisessä hyvinvoinnissa, mitä psyykkisessä, mitä tapahtuu sosiaalisessa hyvinvoinnissa. Se on sitä näkymätöntä maailmaa, josta ei jää mitään näkyvää käsiin, mutta mikä on niiden merkitys?” pohtii Tuovinen.

Satuhieronta kokemus rakentuu läsnäolon kautta. Haastattellessani Tuovista Satuhieronnasta, hän pohti sitä, kuinka rentoutuminen voi vaikuttaa siihen, miten luovuus pääsee meissä paremmin esiin. Hengitys kulkee helpommin ja tuntuu, että on tilaa olla. Aistit ovat vastaanottavaisempia, kun olemme rentoutuneita. Mitä kaikkea silloin voikaan tapahtua? Se voi tukea meidän itseilmaisua ja mielikuvittelua, kun kehossa on hyvä olla. Ensimmäinen ilmaisutyökalumme on keho, jonka hyvinvointi heijastuu kaikkeen mitä tekee ja toteuttaa. Oli kyse sitten lapsista tai aikuisista. Ja mitä voikaan tapahtua luovuudessa ja sen ilmaisussa kun koetaan, että on aikaa?

Läsnäoleva aikuinen on varmasti esimerkillinen malli lapselle. Rauhoittuneena toimii tehokkaammin ja viisaammin, toisin kuin silloin kun vie asioita kiireellä ja hätäisesti päätökseen. Läsnäolossa ehtii pohtia ja harkita toimintansa syitä ja sen seuraksia. Timo Jantunen kirjoittaa teoksessaan Satu kasvattaa, kuinka hyvin suuri osa lapsen oppimisesta on jäljittelyä, jonka perustana on aikuisen aito läsnäolo. ”Tämä läsnäolo on kiireettömyyttä, jossa keskitytään vain siihen asiaan, mitä ollaan tekemässä. Ei olla matkalla jonnekin, vaan ollaan perillä juuri siellä missä olemme. Ei olla suorittamassa mitään, vaan toimitaan täydesti. (Jantunen, Timo. 2007, 25-26)

Jäljittelyn kyky on tärkeää myös taiteessa ja empatian kyvyssä Lapsipsykologi Jean Piaget näki jäljittelyssä alkumuodon mielikuvituksen kehitykselle. Lapsi opettelee tätä kautta samaistumista ja myötäelämisen kykyä.” (Jantunen, Timo. 2007, 25-26)

Lapsen oman läsnäolon taito on tärkeää. Teoksessa Musta tuntuu punaiselta kerrotaan, että kasvattajan tehtävä on luoda tilaa lapsen intensiiviselle läsnäololle ja järjestää toiminta ja tilanteet siten, että lapsi voi kehittää esteettistä suhdetta maailmaan. Molemmat tarvitsevat hämmästelemisen ja ihmettelemisen taitoa, jossa kaikki havaitaan ikäänkuin ensimmäistä kertaa. Kasvattajan tulee tukea lapsen herkästi virittyneitä aisteja. (Rusanen, Sinikka, Kuusela, Mirva, Rintakorpi, Kati & Torkki, Kaisa. 2014, 28)

Tässä lapsi ja aikuinen opettavat toisiaan. Kuinka lapselta voi oppia, miten kaiken voi nähdä ihmetyksen silmin ja aikuinen voi antaa lapselle tukea nähdä maailma niin. Aikuinen ymmärtää, että aikuistuesssa ihmetyksen taito voi unohtua.

Läsnäolo on paljon sitä, että pysähdytään rauhoittumaan ja olemaan, sekä kokemaan mitä itsessä tapahtuu tai mitä tapahtuu ympäristössä. Tuovinen ottaa esille, kuinka paljon tekemistä ja aikaansaamista arvostetaan meidän kulttuurissa, mikä on varmaan sodan perintöä, kun maata ollaan tehty uudelleen. ”Ei ole ollut aikaa pysähtyä ja vain olla. Tavallaan siitä on jäänyt semmonen tota niinku, et se tekeminen on arvokasta ja jos mä vaan oon tässä niin se on jotenkin niinku väärää tai se ei oo niinku arvokasta...” Tämä on näkynyt Tuovisen mukaan myös päiväkodeissa, missä henkilökunta kertoo kiireestä, keskeytyksistä ja melusta. Ja kuinka vanhemmat odottavat, että on aina näyttää jotain, mitä ollaan lasten kanssa tehty.

Tekemättömyydellä voi olla yhtä suuri arvo, kuin tekemiselläkin. Taiteilijat ja luovat persoonat tasapainottelevat molempien välillä ja kuvailevat kuinka tärkeää luovan prosessin lomassa on kokea tekemättömyyttä. Tyhjiä hetkiä, missä inspiraatiolla ja hyvillä ideoilla on tilaa saapua. (Uusikylä, Kari & Piirto, Jane. Luovuus- taito löytää, rohkeus toteuttaa. 1999, 57)

2.2. VOIMAANNUTTAVAT SANAT, TARINAT JA SADUT

Tuovinen on vakuuttunut sanojen ja ajatuksien voimasta, jolla voi vahvistaa lasten hyvinvointia ja itsetuntoa. Hän puhuu voimaannuttavista saduista ja viesteistä, siitä kuinka kosketus itsessään on jo se viesti, joka kertoo; minä näen sinut, olet arvokas ja tärkeä. Kosketus Satuhieronnassa siis kuljettaa äänetöntä sanaa ja tarinaa.

”Voimaannuttavat sanat ja lempeä kosketus yhdessä on tavallaan kevyttä suggestiota, kun ollaan rentoutuneisuuden tilassa. Kuinka kosketus vahvistaa sanotun viestin ja miten lempeällä tavalla sadut opettaa, samoin kuin unet, symbolikielellä. Symbolit voi joskus avata jotain asioita tai jotain tunnelukkoja, oivalluksia mitä ei rationaalisen mielen kautta pystyis saavuttamaan. Ja miten ne lapsuuden sadut jää elämään meihin.” kertoo Tuovinen.

Miina Savolainen kuvailee voimaantumisen käsitettä kirjoituksessaan, joka on osana teosta Valokuvan terapeuttinen voima; “Voimautuminen ottaa kantaa vallan kysymykseen ja se painottaa yksilön subjektiivutta ja valtaa omaan elämäänsä. Sana kuvastaa hyvin voimautumisprosessin luonnetta, joka on ihmisestä itsestään lähtevä tapahtuma. Voimautumiseen vaikuttaa kuitenkin muu ympäristö, ihmiset ja olosuhteet. Jos ympäristö on sellainen, mikä ei uhkaa ihmisen oikeutta määrittellä itse itsensä, voimautuminen voi tapahtua.” (Halkola, Ulla, Mannermaa, Lauri, Koffert, Tarja & Koulu, Leena. 2009, 212)

Voimauttava valokuva on Miina Savolaisen kehittämä pedagoginen menetelmä, joka on samalla terapeuttisesti suuntautunut. Siinä valokuvaa käytetään voimauttamis mielessä vuorovaikutus suhteiden parantamiseen, hajanaisten ja tunnepitoisten asioiden selkeyttämiseen, voimavarojen vahvistamiseen, sekä oman

minän tai yhteisön toiminnan kehittämiseen. (Halkola, Mannermaa, Koffert & Koulu. 2009, 212)

Savolainen lainaa tekstissään, Juha Siitosta, jonka mukaan ”voimautuminen on sisäisen voimantunteen kasvavaa prosessia, joka lähtee ihmisestä itsestään. Se vapauttaa ihmisen voimavaroja ja synnyttää yhteisöllisesti vastuullista luovuutta.” (Halkola ym. 2009, 212)

Sanoilla on todella paljon voimaa ja sen toteavat myös monet tutkijat. Yksittäiseen lapsen luovuuteen on vaikuttamassa niin laaja ärsykkäisen ja virikkeiden kenttä, että yksikin pieni notkahdus voi olla tukahduttava tai pieni ylistuksen sana voi tukea lasta monia vuosia eteenpäin. Uusikylänkin mukaan ”Lapsen luovuus voidaan joko saada kukoistamaan tai hiipumaan yllättävän pienillä teoilla, usein parilla sanalla”. (Uusikylä, Kari & Piirto, Jane. 1990, 20)

Sadut ja tarinat ovat olennainen osa Satuhierontaa. Satujen avulla voi päästä toisen maailmaan. Sava ja Vesänen- Laukkasen teoksessa Taiteeksi tarinoitu oma elämä kuvaillaan, kuinka sadut kuuluvat lapsille ja aikuisille. Molempien tavat käsitellä ja ymmärtää satuja ovat erilaiset. Lasten saduissa lapsi opettelee aikuisuutta ja elämää, kun taas aikuinen pyrkii saduissaan samaan yhteyden lapsuuteen. ” Satu voi olla toden ja kuvitellun kohtaamispaikka. Satu mahdollistaa rajojen rikkomisen ja sen kautta voi astua pidemmälle kuin pysyteltäessä toden rajoissa. ” kirjoittaa Mari Martin artikkelissaan Satu elämän kosketuspintana- lapsen ja aikuisen kerronta. (Sava, Inkeri & Vesänen-Laukkanen, Virpi. 2004, 79)

Satu on silta vanhemman ja lapsen välillä. Kummallakin on omanlaisensa kosketuksensa sadun maailmaan ja josta molemmille löytyy varmasti mielensä tarina ja hahmo, johon samaistua ja näin jakaa kokemusta yhdessä.

Satu opettaa lasta tavalla, joka puhuttelee lasta tavoittaen lapsen oman kielen. Sadun tapa opettaa on monipuolisempaa ja rikkaampaa, kuin aikuisen tapa selittää asioita. Se saattelee lasta aikuisuuteen lempeästi ja luonnollisesti. Satu tarjoaa ravintoa lapsen tunne-elämälle ja mielikuvitukselle. Rikas ja elävä mielikuvitus on välttämätöntä luovalle ajattelulle aikuisena. (Jantunen, Timo & Rönneberg, Paula.

1996, 131)

Heinälä, Jantunen, Kalpio ja Pakarinen kirjoittavat, ”Lapsi samaistuu satuun, sen henkilöihin ja tapahtumiin sekä tunnelmiin. Sadun työstäminen tapahtuu myös lapsen leikeissä, eläen satua leikin kautta. Satu voi vahvistaa lapsen minuutta ja muovata kasvua terveellä tavalla.” (Jantunen & Rönöberg. 1996, 134)

Satujen ja tarinoiden kertominen ryhmässä voi olla kehittävä. Teos Taiteeksi tarinoitu oma elämä kertoo taidekasvatuksellisesta projektista, jossa oman tarinan kertominen on jakamistapahtuma, joka auttaa rakentamaan omaa identiteettiä. Projektia tehtiin niin, että lapset koulussa kertoivat itsestään kirjoittamisen, kuvataiteen, teatterin ja draaman avulla. Sen mukaan identiteetti on sosiaalisesti ja kulttuurisesti rakentuva ja erilaisin itseilmauksen, kuten taiteen keinoin näkyväksi tehtävä, jonka voi myös muuntaa. (Sava & Vesänen-Laukkanen. 2004, 8)

Projektissa oli kohta, missä eläydyttiin myös satumaailmaan ja lapset kuvittelivat itsensä satuhahmoksi. Kertomalla tarinoita taiteen keinoin lapsi voi tuoda näkyväksi asioita, joita ei muuten uskaltaisi kysyä tai kertoa, sekä hahmottaa ja rakentaa minuuttaan. Tämä antaa uuden kosketuspinnan myös kasvattajille lapsen maailmaan. (Sava & Vesänen-Laukkanen. 2004, 8)

Martti Lindqvisti kertoo teoksessaan Ole hyvä, kuinka olennaisimmat ja tärkeimmät asiat elämässä voi kuvata parhaiten tarinoiden avulla. Tarinat auttavat rakentamaan maailmaa inhimilliseksi. Pyrkimys ymmärtää ja hyväksyä toinen ihminen ilmenee pohjimmiltaan haluna ja kykynä mennä mukaan hänen tarinaansa. (Lindqvist, Martti. 2003, 21-23)

Sadut auttavat siis ymmärtämään toiseutta. Sava ja Vesänen- Laukkanen kirjoittavat: Taiteen keinoin tarinoimalla rakennamme omaa elämäämme. Kun jaamme kokemuksia ja eläydymme toisen kertomaan tarinaan voimme ymmärtää enemmän toista ja erilaisuutta (Sava & Vesänen-Laukkanen. 2004, 75).

2.3. KEHOLLISUUS, AISTIT JA VUOROVAIKUTUS

Satuhieronnan ydin on läsnäolevassa vuorovaikutuksessa ja kosketuksessa. Läsnäolo voi tapahtua vain kehon kautta. Ja kosketus on ”silta” kehoon. Vain kun on läsnä kehossa voi luoda kosketuksella yhteyden toiseen. Kosketus auttaa rentoutumaan ja kutsuu myös toisen olemaan läsnä omassa kehossa. Koskettaminen ja kosketetuksi tuleminen on kehollista kokemusta. Ja kehollisuus ottaa mukaan kaikki aistit.

Läsnäolo ja kehollisuus tukee lapsen kokemusta. Teoksessa Musta tuntuu punaiselta kerrotaan kuinka ”lapsen moniaistinen kokemusmaailma perustuu kehollisuuteen ja vahvaan läsnäoloon.” (Rusanen, Kuusela, Rintakorpi & Torkki. 2014, 26-27)

Lasten aistit ovat voimakkaasti yhteydessä toisiinsa ja lapsen tapa olla maailmassa sekä tutustua siihen on kokonaisvaltaista. Varsinkin pienet lapset omaavat herkän kyvyn havaita ympäristöään. Taide ja aistit ovat yhteydessä toisiinsa. Aistisuuden ja taiteen yhteyksiä lapsen kokemusmaailmassa selittää amodaalisuus-käsite. ”Se tarkoittaa lapsen kykyä yhdistää samasta kohteesta eri aistien kautta saatuja aistimuksia ja siirtää yhden aistin kautta saatua informaatiota toisen aistin alueelle.” (Rusanen, Kuusela, Rintakorpi & Torkki. 2014, 26-27)

Sana esteettinen tulee kreikan kielen sanasta aesthesis, joka tarkoittaa aistisuutta. Varhaiskasvatuksen tavoitteissa kuvataiteellinen toiminta on osa esteettistä kasvatusta. Esteettiseen kasvatukseen sisältyvät kaikki taidemuodot. Sen tavoitteena on tarjota lapselle mahdollisuus eläytyä eritaiteen lajeihin ja kokea iloa ja mielihyvää omasta toiminnastaan. Kasvatuksessa esteettisyys käsitetään kauneutena, mutta siihen liitetään myös aistiminen, vastaanottaminen ja

nauttiminen. Esteettisen kokemuksen muodostaa ennen kaikkea kokijan ja ympäristön aktiivinen, intensiivinen vuorovaikutus. (Rusanen, Kuusela, Rintakorpi & Torkki. 2014, 26-27)

Kuvataiteellisessa toiminnassa on luontevaa olla mukana kaikki muutkin aistikokemukset visuaalisuuden ohella. Lapsen moniaistiset kokemukset luovat pohjaa taiteellisille peruskokemuksille. Lapsen sata kieltä- ilmaisu elää kasvatuksen oppaissa ja kirjallisuudessa. Se tahtoo muistuttaa meitä aikuisia siitä, kuinka lapselle on tärkeää saada käyttää ja liikkua useiden kielten välillä. (Rusanen, Kuusela, Rintakorpi, Torkki. 2014, 28)

Ja edelleen aistisuuden puolesta puhuu Inkeri Sava ja Arja Katainen ja he kertovat, kuinka taiteellisenkin toiminnan mahdollisuus on siinä, kuinka se tuo aistit voimakkaasti mukaan työskentelyyn. Pystymme sen kautta tekemään muodottomia ja epäselviä tuntemuksia ja ajatuksia näkyväksi itselle ja muille. He näkevät taidepedagogisesti tärkeäksi harjoitteet, jotka vaikuttavat aisteihin ja auttavat kasvatettavaa tavoittamaan näkymättömiä muodottomia tuntemuksia ja pääsemään ilmaisemaan niitä. (Sava & Vesanen-Laukkanen. 2004, 36)

Vuorovaikutus aistisuudessa ja taiteessa toimii siis molempiin suuntiin. Moniaistiset kokemukset elävöittävät taiteellista ilmaisua, mutta taiteellinen työskentely voi myös herättää aisteja. Molemmat tukevat siis toisiaan.

Tuovinen otti haastattelussa esille erään Satuhieronnassa käytettävän lorun, joka on vuorovaikutuksellinen; ”Sii sii siili, metsikössä hiipi, kalliolle kiipesi ja mitä siellä näki.” Siinä hierottava kertoo mitä siellä näki ja hieroja piirtää selkään sen, mitä hierottava näki. Vuorovaikutuksellinen puoli Satuhieronnassa on monitasoista ja joka hetki läsnä. Satuhieronnassa painotetaan nimenomaan läsnäolevaa vuorovaikutusta. Siihen perustuen rakentuu monella eri tasolla tapahtuva vuorovaikutus.

Aistit ovat yhteydessä toisiinsa ja vuorovaikutuksessa. Kosketus luo vuorovaikutusta hierojan ja hierottavan välillä. Tarinoilla ja saduilla on kertojat ja vastaanottajat, joka luo verbaalista vuorovaikutusta. Tarinoita ja satuja tehdään kuviksi keholle, joka on kuvallista viestintää. Satuhieronta kiinnittää huomion

myös siihen, miten on vuorovaikutuksessa itsensä kanssa. Miltä tuntuu, mitä tahtoo ilmaista? Satuhieronnassa korostetaan myös positiivisen ja myönteisen vuorovaikutuksen tukemista. On tärkeää luoda hyväsyvä ja rauhallinen ilmapiiri yhteisiin Satuhieronta hetkiin. Koko menetelmä on vuorovaikutuksen värittämää.

Yhteisöllinen vuorovaikutus nähdään tärkeäksi kasvatuksen kentällä. On huomattu, että vaikka suomalaiset menestyvät pisa- testeissä, sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja taidoissa on oppimisen varaa. Musta tuntuu punaiselta teoksessa nostetaan luovuuden tehtäväksi yhteisöllisen vuorovaikutuksen edistämisen. ”Silloin tarvitaan rohkeutta, joustavuutta ja epävarmuuden sietokykyä” (Rusanen. 2014, 33).

Vuorovaikutus tukee myös luovaa toimintaa ja taiteellista kehitystä. Luovan toiminnan tukemisessa on tärkeää, että lapsi saa toiminnastaan palautetta ja myönteinen palaute auttaa lasta suuntaamaan huomion tehtävän ratkaisuun (Rusanen. 2014, 37).

Taide on vuorovaikutusta. Ja kaikki taiteen lajit perustuvat ihmisen aisteille. Aistit ovat yhteydessä toisiinsa, mikä vaikuttaa toiseen, vaikuttaa seuraavaan. Eri taiteen lajit nähdään usein toisistaan erillään. Oman koulutuksen aikana olen huomannut, että kokemukset toisen taiteen saralla tuovat jotain uutta kuvaan tekemiseen. Tämän yhteyden vahvistaminen ja vuorovaikutuksen tukeminen voi olla tärkeää luovuuden ja itseilmaisun tukemisessa.

2.4. TUNTEET JA ILMAISU

Tuovinen tahtoi mainita haastattelussa Satuhieronnan vaikutuksista tunnepuoleen. Kuinka Satuhieronta on auttanut lasta ilmaisemaan tunteita. Asia mitä lapsi ei ole saanut sanottua tai ilmaistua, Satuhieronnan jälkeen turvallisuus ja kosketus on auttanut lasta kertomaan tai vaikka itkemään tunteita ulos. ”Kuinka paljon helpompi on olla kun saa kerrottua ja kuinka paljon se vapauttaa lasta ilmaisemaan itseä, mitä taidekin on.”

Tunteet ovat vahvasti läsnä lapsuudessa. Yhtä lailla, kun lapsi kokee voimakkaan aistimaailman, on tunnemaailmakin voimakas. Tunteiden käsittely on lapselle vierasta, tunteet koetaan välittömästi ja ne ovat kokonaisvaltaisia, ne ovat täyttäviä ja mukaansa tempaavia. Aikuisen tehtävä on ohjata lasta käsittelemään tunnemaailmaa rakentavasti. Tunteiden käsittelyä voi tehdä myös taiteen avulla, mikä voi olla hedelmällistä.

”Lapsi voi kuvataiteellisessa toiminnassaan sanattomasti ilmaista käsitystä itsestään ja kertoa merkityksellisistä asioista, tapahtumista, kokemuksista ja *tunteista*. Kuvataiteellinen työskentely tarjoaa mahdollisuuden löytää kanava tunteiden ilmaisulle ja kokemusten käsittelylle. On tärkeää, että kasvattaja vastaa lapsen tunneilmaisuihin.” (Rusanen ym. 2014, 42)

Taide toimii hyvin tunteiden ilmaisussa, mutta tunteet ovat tärkeitä myös taiteen luomisessa. Tunteet, mielikuvitus ja kuvallinen ajattelu luovat taidetta yhdessä. ”Kuvallinen ajattelu on lähellä tunneälyä, tunnetietoisuutta. Voitaisiin ehkä myös puhua sydämen ajattelusta, aivojen toiminnoista, jota tunteet lämmittävät ja jossa mielikuvituskuvat ikään kuin sulattavat jähmeän tietoaikaisen elinvoimaiseksi tahdon välikappaleeksi.” kirjoittaa Jantunen teoksessaan Satu kasvattaa.

(Jantunen. 2007, 28)

Tunteet kuuluvat olennaisena osana taiteeseen. Minä koen tunteet polttoaineena, jotka siivittävät ja ohjaavat ilmaisuprossessiani. Ilman tarpeeksi voimakasta tunnetta, on vaikea aloittaa luominen. Tunteet antavat sisällön koko luomisprosessille, sekä motivaation ja syyn. Omien tunteiden tunnistaminen, käsittely ja ilmaisu on olennaista taiteen teossa ja luovuudessa yleensäkin. Uskon, että mitä enemmän lasta voi auttaa tässä, sitä paremmin hän voi kasvaessaan ottaa käyttöönsä potentiaalinsa ja käyttää luovuuttaan monipuolisesti.

Tunteisiin liittyy elämyksellisyys, joka on myös taiteen yksi perusominaisuus. Ihminen muistaa ne asiat parhaiten, joihin on liittynyt tunteita. Elämyksellisyys tukee oppimista ja muistamista. (Rusanen. 2014, 29)

2.5. MIELIKUVITUS JA LUOVUUS

Tuovinen pohtii, kuinka lapsille tulee paljon valmiiksi kuvitettua materiaalia ja visuaalista informaatiota, mutta kuinka tärkeää olisi jumpata ja kehittää lapsen mielikuvitusta. ”Aikuisenakin tarvitsemme niin paljon sitä, että me pystytään kuvittelemaan ja singuttelemaan meidän todellisuuden rajoja. Sehän on ikäänkuin leikkiä tai sitä jos meillä ei oo yhtään mielikuvitusta, niin meidän on vaikea tehdä muutoksia meidän elämään tai huomata mahdollisuuksia tai kasvaa ja kehittyä ylipäätään. Mielikuvituksen kautta kaikki on mahdollista ja voi kuvitella kuinka on olemassa Aladinnin taikalamppu ja voi miettiä mitä todella haluaa, jos mikä tahansa voisi olla mahdollista. Siksi koen tärkeäksi oman mielikuvituksen kehittämisen tarinoiden kautta. Ja juuri niin kuin Einsteinkin on sanonut, jos haluat kehittää lapsen älykkyyttä ja tukea kasvua, niin kerro satuja. Jos haluat tehdä sitä vielä enemmän, kerro satuja vielä enemmän.”

Julkaisussa Uusi taidekasvatusliike Elina Heikkilä kirjoittaa kuvataiteesta ja Juha Hollon ajatuksista mielikuvituksesta. Hänen mukaansa sadan vuoden takaisen ajattelijan käsityksiä nostetaan edelleen tässä ajassa, koska ne ovat yhä sopivia tähän aikaan. Hollo tarkoitti mielikuvituksella kykyä yhdistellä vanhaa uudella tavalla ja löytää asioiden välille yhteyksiä. Heikkilä pohtii sitä, mitä jos kuvataidekasvatuksen tehtävänä olisikin mielikuvituksen kehittäminen ja se hyväksyttäisiin tärkeäksi lähtökohdaksi. Hän kysyy artikkelinsa lopuksi; ”Minkälaisen maailman haluamme kuvitella – ja minkälaista osallistumalla tavoitella.” (Heikkilä, Elina, Tuovinen, Taneli. Uusi taidekasvatusliike. 2014, 85-98)

Mielikuvitus on kaiken *luovan toiminnan* perusta. Toisen ihmisen kokemuksen perusteella voi kuvitella, jotain mitä ei itse ole kokenut. Lapsen kyky

mielikuvitukseen on vähäisempi kuin aikuisen, koska hänellä ei ole niin lajaa kokemusten varastoa. Jos kasvattaja haluaa laajentaa lapsen luovuutta, hänen tulisi laajentaa lapsen kokemuksia. (Rusanen ym. 2014, 32)

Tuovinen näkee tärkeäksi kokemukset, jotka ovat myönteisiä, rentouttavia ja iloa tuottavia. Hänen mielestään sellaiset kokemukset tukevat turvallisuuden kokemusta ja sitä kautta luovuutta ja mielikuvitusta. Myönteinen kosketus antaa kokemuksen hyväksytyksi tulemisesta. Se vahvistaa myös kokemusta nähdä ja kuulla tulemisesta. Taiteessa on kyse kuitenkin viestinnästä, joka kulkee molempiin suuntiin, jossa pohditaan mitä haluaa viestiä ja miten tuoda se ymmärrettävään muotoon muille.

Kari Uusikylä kirjoittaa artikkelissaan osana teosta Luovuutta, motivaatiota, tunteita ”Voiko luovuutta opettaa?: ”kuinka tulostavasti, kilpailun ja arvostelun ilmapiirissä useimpien luovuus katoaa.” Hän painottaa sitä kuinka olisi tärkeää, että koulujen ja kotien kasvuympäristö olisi sellainen, joka tukee luovuutta. Luovat tekniikat ja taidot jäävät luovuutta tukahduttavan ympäristön alle. Hänen mukaansa luovuus elää parhaiten turvallisessa vapaudessa. (Kasanen & Uusikylä. 2002, 50-53)

Tuovisen haastattelussa pyysin häntä pohtimaan taiteen, luovuuden ja Satuhieronnan yhteyksiä. Hän kertoo: ”Tää on valtavan mielenkiintoinen aihe, se miten taide näkyy Satuhieronnassa, kun siinä niinku maalataan tarinaa, kerrotaan kosketuksella, et kuinka siinä syntyy se maalaus, tai kuinka kädet tanssii ja kuinka se on niinku hyvin semmonen luova menetelmä, jokainen pystyy käyttämään sitä omaa luovuutta ja sitä miten ilmentää jonkun asian. Esimerkiksi se, miten vaikka linnut laskeutuu taikapuu- Satuhieronnassa, miten sekin voi olla erilaista, tuntua erilaiselle ja olla erilainen liikkeenä, kuinka siinä pääsee käyttämään myös sitä omaa luovuutta; miten minä ilmaisen tämän asian ja tuota kosketuksen kautta kuvitetaan tarinan tapahtumia, maalaataan tarinaa selkään, mielikuvissa mennään sen tarinan sisään. Kosketus tuo sen läsnäolon, mutta myös se tarina. Siinä voi olla jotain samaa kuin kuvataiteessa.”

Timo Jantunen kirjoittaa teoksessaan Satu Kasvattaa, kuinka ”kuvallisen ajattelun kehitykselle on luonteenomaista eräänlainen leikillisuus ja luvallisuus nähdä

monenlaisia hyväksyttäviä ratkaisuja. Jäljittely kytkeytyy voimakkaasti leikkiin, sillä sen onnistuminen edellyttää hyviä ja arvokkaita jäljittelyn kohteita.” (Jantunen, Timo. Satu kasvattaa. 2007, 27)

Luovuuden tutkija Kari Uusikylä kuvailee uudessa teoksessaan erilaisia luovuuden tasoja, joissa luovuus voi olla nerokkaan yksilön ainutkertaista toimintaa ja luomista tai yksilön arkielämästä selviytymistä ja siitä nauttimista. Arjen luovan ilon löytäminen tukee mielenterveyttä – luodessaan yksilö rakentaa arvokasta minuuttaan ja hän voi kokea onnellisuuden hetkiä. (Uusikylä, Kari. Luovuus kuuluu kaikille. 2012, 30)

Luovuus on ollut kasvatuksessa jo kauan aikaa. Lapsikeskeisyys, vapaa luovuus ja luova itseilmaisu ovat olleet kuvataidekasvatuksessa keskeisiä käsitteitä ja toimintaa suuntaavia ohjenuoria jo vuosikymmenten ajan (Sava, Inkeri. 2007, 23).

Luovuuden kehittäminen on yksi kuvataiteellisen toiminnan tärkeimpiä tavoitteita. Taustalla on erilaisia luovuusnäkökulmia, jotka elävät yhä kasvatuksen kentällä. 1900- luvun alussa oli painotus lapsen yksilöllisellä kehittämisellä, taiteen omaperäisyydellä ja sen terapeuttisilla vaikutuksilla. Nykyään luovuuden nähdään palvelevan yhteisöllistä vuorovaikutusta, uudistavan yhteiskuntaa ja tuovan hyvinvointia. (Rusanen ym. 2014, 30)

50- luvulla kuvaamataitoon luovuus näkökulman on tuonut Herbert Read, jonka ajatukset ovat vaikuttaneet opettajien koulutukseen ja sen kautta käytännön opetukseen. Tämä ajattelu tuki vapaata luovuutta ja luovaa itseilmaisuja, joka saattoi jättää taitoa harjaannuttavan opetuksen sivummalle. Viktor Lowenfeldin teos *Creative and Mental Growth* oli myös vaikuttava vapaan ja luovan itseilmaisun opas. (Sava, Inkeri. Katsomme, Näemmekö? 23, 2007).

Luovan itseilmaisun käsitteitä on kehitellyt myös Efland, Franz Cizek, Marion Richardson. Heidän mukaansa lasten tekemää taidetta ja ilmaisua tulisi suojella, sillä se oli itsessään arvokasta ja helposti ulkopuolisten voimien pilattavissa. Taidekasvattajan tehtävänä oli luoda hyväksyvä ja kannustava ympäristö lapsen ilmaisulle ja antaa tilaa subjektiivisille kokemuksille ja persoonallisuuden

kasvulle. (Efland 1998, 30-34 Rusanen mukaan 2007, 67)

Yksilöllisistä kehittymistä korostavassa näkemyksessä luovan ilmaisuuden tehtävä on edistää lapsen psyykkistä terveyttä. Taide antaa mahdollisuuden purkaa sisäisiä impulsseja. (Rusanen 2014, 30)

Aikamme luovuustutkija Kari Uusikylä kirjoittaa luovuudesta, ”Luovuus lähtee aina persoonasta, ihmisestä. Parhaimmillaan luovuus ilmenee rohkeana ja aitona itsensä toteuttamisena. Luovuus on kypsän persoonallisuuden ja ihmisyyden toteutumisen edellytys.” (Kari Uusikylä , Kolme puheenvuoroa luovuuden edistämisestä 2005, 53)

Hänen mukaansa ”luovuus voi antaa elämälle sisältöä, syviä onnen ja nautinnollisuuden tunteita silloin, kun oma kiinnostus, taidot ja tehtävän haasteellisuus ovat sopuosinnussa keskenään.” (Uusikylä, Kari & Pertti Kansanen, Luovuutta, motivaatiota, tunteita. 2002, 43)

Lasten luovuus on erilaista, kuin aikuisten. Lapsilla luominen tapahtuu mallioppimisen kautta, missä lapsi pyrkii jäljittelemään näkemäänsä tai kuvailemaan, kertomaan maailmasta, jonka kokee. Lapsen tavoite on oppia ja tutkia maailmaa ja luovat projektit ja toteutuvat sen kautta ja sen avulla. Lapsilla ei ole niin vielä paljon kokemuksia, jotka voisivat rikastuttaa mielikuvitusta ja sitä kautta luovuutta. Mutta lapsen luovuus on mahdollisuuksia täynnä. Sillä ei ole vielä rajoituksia ja kyky yhdistellä yllättäviä asioita keskenään tulee lapsilla helposti. Aikuiset taas osaavat suunnata luovuuttaan tietoisesti ja käsitellä sitä mielessään monien eri mahdollisuuksien kautta. Aikuiset kokevat lasten luovuuden ainutkertaisena ja oivaltavana, sillä lasten luovuudella ei ole niin ehdollistuneita rajoja, niin kuin aikuisilla.

Luova toiminta ja leikki ovat myös yhteydessä toisiinsa. Ne perustuvat molemmat lapsen tarpeisiin ja kiinnostuksiin, myös tunteisiin ja kokemuksiin. Niissä molemmissa toimitaan hyvin spontaanisti, prosessin omaisesti. Kun kuvataiteellisessa toiminnassa korostetaan prosessia, sekin voi olla leikkiä. (Rusanen. 2014, 32)

3. TUTKIMUSMENETELMÄ JA TEORIA

Progradu- tutkielmani on laadullinen tutkimus. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on kuvata todellista elämää, joka on moninaista ja rikasta. Sitä ei voi pilkkoa osiin, vaan kohdetta pyritään mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkijan asema tällaisessa tutkimuksessa on harvoin kovin objektiivinen, sillä tutkijalla ja tutkittavalla on läheinen suhde toisiinsa. Siinä samalla arvot ohjaavat miten ja mitä näemme tutkimassamme kohteessa. Läheinen suhde tutkimaani kohteeseen oli välttämätöntä, jotta pystyin ymmärtämään kohdetta ja muiden kokemuksia siitä. Omien kokemusten kerääminen ja muu havainnointi antoi minulle paikan, josta pystyin refleктоimaan kokemusta ja tutkimaan kohdetta paremmin. (Tutki ja kirjoita. 1998, 161)

Tutkielmani metodologia on fenomenologis hermeneuttinen, tutkin ilmiötä ja ihmisten kokemuksia siitä. Kohteena on kokemukset Satuhieronnasta ja Satuhieronta-menetelmä. ”Fenomenologiassa tutkitaan kokemuksia. Kokemus käsitetään tässä hyvin laajasti ihmisen kokemuksellisenä suhteena omaan todellisuuteensa, maailmaan jossa hän elää. Eläminen on ennen kaikkea kehollista toimintaa ja havainnointia, ja samalla myös koetun ymmärtävää jäsentämistä...Kokemus syntyy vuorovaikutuksessa todellisuuden kanssa.” (Ikkunoita tutkimusem metodeihin II. 2001, 26)

Tutkimuskohteeni monipuolisuus ja kokemusten jakautuminen usealle aistikentälle, ohjasi minua keräämään aineistoa laajemmin. Satuhieronta tarjoaa kehollis-kinesteettisiä- , haptisia- , auditiivisia- ja kielellisiä, sekä spatiaalisia aistikokemuksia. Sen lisäksi mukana ovat sosiaalinen ulottuvuus ja tunteet. Tämä näkökulma pohjautuu luovuuden tutkija Howard Gardnerin teoriaan, jossa hän jakaa älykkyyden eri osa-alueisiin. Tämä toimii myös luovuuden jako perustana.

(Kansanen, Pertti & Uusikylä, Kari. 2002, 44)

Gardner puhuu musiikillisesta intelligenssistä ja mielestäni sana ”auditiivinen” kuvailee kuuloaistiin perustuvaa kykyä paremmin, joten käytän sitä tässä tutkielmassani. Haptisuutta Gardner ei mainitse teoriassaan, mutta minusta se on olennainen puoli tutkimussani kohteessa. Haptisuus perustuu kosketusaistiin. Spatiaalinen on Gardnerin mukaan kyky hahmottaa avaruutta eli tilaa. Sosiaalinen intelligenssi ja kyky ymmärtää tunteita kuuluu myös osaksi Gardnerin teoriaan. Näistä jako perusteista voidaan mielestäni puhua myös silloin, kun mietitään eri oppimistapoja. (Kansanen & Uusikylä. 2002, 44)

Kokemuksen muodostaa vuorovaikutus subjektin ja objektin välillä. Subjekti on tässä ihminen. Ihmisen ontologia eli olemusoppi kertoo ihmiskäsityksestä. Tutkielman metodit ja tavat kerätä tietoa paljastavat kyseessä olevan ihmiskäsityksen. Ihminen nähdään kokonaisuutena, johon sisältyy ajattelu, tunne ja monella muulla tavalla kokeva tietoinen olento. Monipuolinen holistinen empiirinen ihmistutkimus jakaa ihmisen olemassaolon kolmeen alueeseen. Tajunnalliseen, keholliseen ja situationaaliseen. Tajunnallisuus on mielellisyyttä. Mielen avulla ymmärrämme, tunnemme, uskomme ja sen avulla annamme merkityksiä asioille ja kokemuksille. Mieli ilmenee elämyksenä tajunnallisuuden tilassa. Kehollisuus on konkreettista, ei symbolista ja orgaanista kokemista ihmisessä. Situationaalisuudella tarkoitetaan sitä, miten ihminen on suhteessa todellisuuteen oman elämäntilanteensa kautta ja sen mukaisesti. (Rauhala, Lauri. 2005, 32)

Aaltolaa ja Vallia mukaillen fenomenologien mukaan ihmisen suhde maailmaan on tarkoituksellista, toisin sanoen havaitsija näkee asiat omien pyrkimysten, kiinnostusten ja uskomusten valossa. Oma tarkoituksellinen näkökulma tässä tutkielmassa on kuvataidekasvattajan näkökulma ja tarkastelen kohdetta omien kokemusten ja ymmärryksen kautta. Esille tulee myös tutkimani kohteen tarkoituksellinen toiminta maailmassa, joka heijastaa ja kertoo kohteen arvoista, sekä päämääristä. Arvot ohjaavat toimintaa. (Ikkunoita tutkimusempeleihin II. 2001, 27)

Fenomenologinen tutkimuksen tavoitteena pyrkiä ymmärtämään kohteensa

merkitysmaailmaa ja ainutlaatuisuutta enemmänkin kuin pyrkiä tekemään kaikialle sopivia yleistyksiä tutkimuskohteestaan. Hermeneuttinen ulottuvuus tulee esille tutkielmassani, kun pyrin tulkitsemaan ja ymmärtämään kohdetta, siitä tehtyjä kielellisiä ilmaisuja, mutta myös kaikkia muita ilmaisun muotoja. Nämä kaikki ilmaisut kantavat merkityksiä, joita pyrin purkamaan. (Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. 2001, 30)

Fenomenologisessa tutkimuksessa pyritään usein löytämään teemoja, jotka nousevat aineistosta. Tämä jäsentää ja auttaa ymmärtämään tutkimuskohteen toiminnan merkitystä. Hermeneutiikassa tehdään taas tulkintaa ja tässä tutkimuksessa toteutuu molemmat puolet, kun tulkitsen aineistosta löytyneitä teemoja. (Tutki ja kirjoita. 1998, 168)

Hermeneutiikalla pyritään ymmärtämään ja tulkitsemaan. Se on ihmisten välisen vuorovaikutuksen maailmaa. Tulkinnan kohteena on nimenomaan ilmaisut, joita ovat kielelliset, mutta varsinkin tässä tutkimuksen kontekstissa myös muut keholliset ilmaisut. Satuhieronnassa on omanlaistaan kehollista, vuorovaikutuksellista kieltä, jota tutkin omana alueenaan. Tarinat ja sadut ovat omanlaistaan kieltä, sekä myös Satuhieronnan äänetön läsnäolo. Mitä kaikkea nämä Satuhieronnan monet eri viestimisen muodot kertovat ja miten ne vaikuttavat luovuuteen? (Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. 2001, 29)

Valitsin tutkimuskohteeni valikoiden, pyytäen Satuhieronnan kehittäjää ehdottamaan tutkimuspaikoiksi päiväkoteja, joissa Satuhierontaa on käytetty eniten ja pitempiä aikoja kerrallaan. Uskon, että näin sain käsiini rikkaamman ja syvemmän aineiston. Kohteeksi valikoitui kaksi päiväkotia Oulun alueelta. Kummassakin päiväkodissa tutkin esikouluikäisten lasten ryhmää eli noin 5-6 vuotiaita, joita ryhmässä oli alle kymmenen. Lisäksi haastattelu aineiston keräsin päiväkodin henkilökunnalta, joita oli 2 henkilöä toisessa ja 4 toisessa ryhmässä.

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuskohde valitaan tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisesti. Aineisto kootaan luonnollisissa ja todellisissa olosuhteissa. (Tutki ja kirjoita. 1998, 165)

Ensimmäinen askel tutkimuksessani kysymyksen muotoilun ja kohteen valinnan

jälkeen oli, miten parhaiten saisin aineistoa tutkimastani kohteesta. Itse tutkimuksen kohde ja sen olemuspuoli ohjasi suuntautumistani ja antoi vastauksia siihen, mikä olisi paras tapa. Menin siis kohteen ehdoilla ja etenin askel kerrallaan. Keräsin aineistoa useassa osassa samalla tarkentaen omaa tutkimuskysymystäni. ”Tutkimussuunnitelma tarkentuu tutkimuksen edetessä, se toteutetaan joustavasti ja suunnitelmia muutetaan olosuhteiden mukaisesti” (Tutki ja kirjoita. 1998, 161).

Tällöin voi puhua myös hermeneuttisesta kehästä. Hermeneuttinen kehä on vuoropuhelua tutkimusaineiston kanssa. Se tarkoituksena on ymmärtää tutkimuskohteen toiseutta, joka synnyttää uutta tietoa tutkimusaiheesta. Vuoropuhelu on kehämäistä liikettä aineiston ja tutkijan tulkinnan välillä. Tämä tapahtui, kun vierailin päiväkodeissa ensin tekemässä esitutkimusta, joka auttoi minua tarkentamaan tutkimuskysymystä. Tämän jälkeen vierailin toisen kerran keräämässä itse aineiston. Myöhemmin tein vielä lisää aineistonkeruu otoksia, jolloin tavoitin aineiston kylläntymisen. (Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. 2001, 34)

3.1. TUTKIMUSMENETELMÄT

Sovelsin omaan tutkimuskysymykseeni sopivaa tiedonkeruu tapaa, joka muodostui monimenetelmälliseksi. Havainnoin tutkimuskohdetta sivullisena tarkkailijana ja keräsin haastatteluaineistoa, sekä visuaalista materiaalia aiheesta videoimalla kohdetta. Tein omia muistiinpanoja satunnaisista keskusteluista Satuhieronnasta tai muista omista huomioista. Mukana on siis kerronnallista, sanallista materiaalia, omaa välitöntä kokemusta Satuhieronnasta ja visuaalista materiaalia. Näistä sain mahdollisimman kokonaisvaltaisen kuvauksen Satuhieronnan luonteesta ja tavasta vaikuttaa päiväkotiympäristöön sekä sen vaikutusta luovuuteen ja ilmaisuun.

Kuten laadullisessa tutkimuksessa yleensäkin ihmistä suositaan tiedon hankkimisen instrumenttina, keskustelut ja havainnointi ovat sitä parhaimmillaan. Näin myös tutkittavien oma ääni pääsee paremmin esille. (Tutki ja kirjoita. 1998, 165)

Perustelen monimenetelmällisyyttä sillä, että nähdäkseni sen avulla saan parhaiten tietoa menetelmästä, joka on moniaistinen ja toiminnallinen. Satuhierontaan liittyvä tarinan kerronta, kuvallinen ilmaisutapa, vuorovaikutteisuus, kehollisuus ja muu moniaistisuus tarvitsee tiedonkeruu tapoja, jotka ovat monipuolisia. Pelkästään Satuhieronnan kokijoiden kertomukset eivät mielestäni ole riittäviä kuvaamaan tätä kohdetta, vaan kaikki eri tiedon lähteet täydentävät toisiaan. Siksi kuvaan myöhemmin tutkielman aikana Satuhieronta hetkiä, auttamaan lukijaa pääsemään lähemmäksi Satuhieronnan kokemusmaailmaa.

”Fenomenologishermeneuttinen metodi saa soveltavan muotonsa kulloisenkin tutkimuksen monien eri tekijöiden tuloksena, sille ei ole säännönmukaista

aineistonkeruu tapaa” (Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. 2001, 31).

Pyrin tarkastelemaan kohdetta taidekasvattajan näkökulmasta ja haluan tuoda esille omia käsityksiä aiheesta, jota tutkin. Tämä tulee esille tulkinnassa ja analyysivaiheessa, jossa tuon esille omia, mutta myös alan taidekasvattajien näkemyksiä varhaiskasvatuksesta, taidekasvatuksesta varhaiskasvatuksessa, luovuudesta ja lasten luovuudesta, sekä ilmaisusta taideilmaisussa. Vaikka olen rajannut tutkimuskysymykseni lasten luovuuteen ja ilmaisuun tulen sivuamaan myös niitä vaikutuksia, mitä aikuiset ovat kokeneet Satuhieronnan piirissä. Kasvatus, joka parhaimmillaan on sujuvaa vuorovaikutusta kasvattajan ja kasvatettavien välillä syntyy yhteinen tila, jossa jatkuvasti luodaan uutta toisiin vaikuttaen, on vaikeaa ja epäsuotavaa erottaa näitä kahta osapuolta toisistaan täysin.

Pyrin tutkielmassani saamaan kokemuksellista tietoa tutkimastani aiheesta. Joskus käsitykset estävät meitä pääsemästä itse kokemukselliseen tietoon ja haastattelutilanteissa monesti voi olla vaarana, että puhutaankin käsityksistä ja mielipiteistä, kuin omakohtaisista kokemuksista. Tämä oli myös yksi syy, miksi halusin kerätä tietoa useamman aistikentän kautta. Pohdin koko tutkimuksen ajan, miten ja millä tavalla saisin parhaiten kokemuksellista tietoa Satuhieronnasta, kun halusin tavoittaa Satuhieronnan ydinolemusta ja sen vaikutusta luovuuteen.

Timo Laine kertoo artikkelissaan, joka on osana teosta Ikkunoita tutkimusmetodeihin II, että kokemuksista puhuttaessa törmäämme monimerkityksellisyyteen, koska joudumme käyttämään vertauskuvia. Kokemuksista ei voi puhua yksiselitteisesti ja tarkan täsmällisesti. Hermenuttista kehää kulkemalla sain tarkentaa ja uudistaa tiedonkeruu tapaani ja kerättyä aineistoa, joka täydensi jo aikaisemmin koottua tietoa. Uskon, että pääsin näin lähemmäksi kokemuksellista tietoa. (Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. 2001, 37)

Ihmiset jakavat kokemuksia, jotka ovat itselle merkityksellisiä. Se miten toiset ymmärtävät viestin merkityksellisyyden voi vaihdella, silloin on kyse tulkinnasta. Tätä tarkoittaa, kun puhutaan monimerkityksellisyydestä. Merkityksellisyydessä puhuttaessa puhutaan myös arvottamisesta. Niistä asioista luodaan merkityksiä, joilla on jotain arvoa yhteisössä, yhteiskunnassa. Satuhieronnassa käytetään sadun

kieltä, joka itsessään kantaa merkityksiä, jotka ovat olemassa meidän yhteisessä kollektiivisessa muistissa ja tajunnassa. Saduilla on jo arvo. Satuhieronnassa ilmentää myös muita merkityksiä, jotka tulevat ilmi sen tavassa toimia ympäristössään ja vaikuttaa siihen. Tutkimuskohteeni kantaa omia merkityksiään kohdaten samalla ympäristönsä merkitykset. Satuhieronta tuo ympäristöönsä uudenlaisia merkityksiä, jotka kyseenalaistavat paikan omia vakiintuneita, piilossa olevia merkityksiä. Tutkittaessa kokemuksia, merkitykset väistämättä nousevat esiin tukittavien puheissa ja kokemuksissa. Se mitä teemme näkyväksi muille sanoilla ja teoillamme, kertovat omasta merkitysmaailmastamme. Kokemusta tutkiessa tutkin samalla merkityksiä, omieni ja muiden. Ne kaikki tulevat esille tutkimuksen aikana, koska ne syntyvät niiden suhteesta toisiinsa. (Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. 2001, 48-49)

Kokemuksen tutkimisessa ongelmallista on kokemuksen pohjautuminen osittain ei-kiellelliseen ja tiedostamattomaan. Kaikkia toimintaan vaikuttavia tekijöitä on vaikea ilmaista tai edes tiedostaa. Haastattelu aineistossa tulee esille kokijoiden *käsitykset* kokemuksesta, enemmän kuin heidän aito kokemus Satuhieronnasta. Ymmärsin, tutkimuksen kuluessa, että käsityksiä ja kokemuksia tutkitaan eri tavoin ja keräsin monipuolisempaa aineistoa.

Fenomenologian ensimmäinen periaate on; “en saa langettaa arvostelmaa tai jättää voimaan sellaista, jota en ole ammentanut ilmeisyydestä, kokemuksista, joissa kyseessä olevat asiat ja asiantilat ovat minulle läsnä sellaisinaan.” Siis, omakohtaisuutta ja aitoutta korostetaan, siitä kuinka kokemus tulisi tuoda esille koskemattomana ja parhaimmillaan sellaisena kuin se on, miten se nyt kunkin kontekstin rajoissa pystytään tuomaan näytettäväksi ja tutkittavaksi. Fenomenologian pääfilosofi Heidegger tulkitsee oppi isäänsä Husserlia, sanoen kuinka hänen menetelmänsä pyrkii saattaamaan asiat omaan läsnäoloonsa. Tästä johtuen olen pyrkinyt esittämään keräämääni tietoa mahdollisimman suoraan, olen kuvaillut kokemustani tarkkaan ja muiden kokemuksia on paljon suorina lainauksina. Kuvat välittävät myös jotain kohteestani ”sellaisenaan”, vaikka oma valintani on rajannut tietyt kuvat laajasta aineistosta kuvaamaan kohdetta. (Himanka, Juha. 27.5.2014. Luento)

3.2. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.2.1 ESIYMMÄRRYSTÄ SATUHIERONNASTA

Sain esiyymmärrystä Satuhieronnasta tekemällä esitutkimusta valitsimissani tutkimuskohteissa. Esiymmärrystä minulla oli jo ennen esitutkimuksen tekoa kun sain vastaanottaa Tuovisen Sannalta muutaman Satuhieronnan. Pääsin siinä suoraan kokemukselliseen yhteyteen menetelmän kanssa. Sitä ennen minulla oli sanallisten kuvailujen perusteella muodostunut ennakkokäsitys menetelmästä. Myöhemmin, kokemus menetelmästä syvensi esiyymmärrystä. Hermeneutiikassa esiyymmärryksellä tarkoitetaan tutkijan luontaisia tapoja ymmärtää tutkimuskohde jonkinlaisena jo ennen tutkimuksen alkua. Tämä on perustaso ja itse tutkimus tapahtuu toisella tasolla kohdistuen perustasoon. Tutkijan tehtävä toisella tasolla on reflektoida, tematisoida ja käsitteellistää ensimmäisen tason merkityksiä. Esiymmärrystä muodostaa jo pelkästään se, että tutkija elää samassa kulttuuripiirissä omaten saman merkitys- sekä symbolikielen. Jo pelkästään sanana, Satuhieronta luo esiyymmärrystä, joka rakentuu kunkin vastaanottajan kokemusten kautta. (Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. 2001, 30)

Varhaiskasvattajan tai kenen tahansa kuullessa ensimmäistä kertaa Satuhieronnasta, hän saattaa asettaa Satuhieronnan tiettyyn kontekstiin ja kenttään missä on saattanut kokea jotain vastaavaa. Sana jo itsessään kuvailee menetelmää ja sen kautta voi kuvitella, millaista kokemus siitä voisi olla, ennen oikean kokemuksen väliin tuloa. Olen huomannut monien reagoivan kiinnostuneesti puhuessani Satuhieronnasta, he haluavat lisää kuvailua siitä, mitä tai millaista se on. Pelkästään Satuhieronta-sana herättää voimakkaita mielikuvia ja esikokemusta. Satu- sana liittyy sen lapsuuteen ja leikkiin ja hieronta- sana liittyy sen johonkin miellyttävään, rentouttavaan kokemukseen. Molemmat sanat ovat

voimakkaasti ja yleisestikin koettuna positiivisia. Pelkästään sanallinen kuvailu Satuhieronnasta ei tee oikeutta sille, päin vastoin. Yritys kuvata kokemuksellista menetelmää vain verbaalisesti jättää kokemustiedosta paljon pois ja voi estää kokemasta asiaa ”puhtaalta pöydältä”. Pohjimmiltaan Satuhierontaa voi ymmärtää kokemalla se itse, kaikilla mausteilla eli aisteilla.

Kun sain vastaanottaa ensimmäisen Satuhieronnan, koin Tuovisen luoman Satuhieronta hetken todella rentouttavana ja tarina, jota kerrottiin oli koskettava. Se puhutteli symbolikielen kautta omaa sisäistä maailmaani. Tuovinen teki minulle Taikapuu Satuhieronnan, jossa puu kasvaa oravan piilottamasta siemenestä suureksi puuksi, joka osaa puhua. Taikapuu juttelee pilville ja pyytää niiltä sadetta ja auringolta se pyytää lämpöä. Sadun viesti ravitsi sisäistä maailmaani ja kosketus loi yhteyden oman kehon ja tarinan välille. Keho oli ikään kuin tyhjä kangas, jolle maalattiin tarina. Kosketus kutsui eläytymään mielikuvituksen kautta ja kun koko tarina tapahtui omalla keholla, sen koki kokonaisvaltaisesti ja omakohtaisesti.

Koin, että kehoni ja minä muutuimme tarinan Taikapuuksi, jolle aurinko paistoi ja sade laskeutui. Mutta samalla samastuin sateeseen, aurinkoon ja lintuihin, jotka laskeutuivat puuhun livertämään. Tarinan viesti oli se kuinka pienestä voi kasvaa suurta ja ihmeellistä, ja siitä kuinka voi pyytäessään saada sen, mitä tarvitsee. Sadussa Puun juuret menevät syvälle maahan, joka tuntuu turvalliselta. Puun latvat kurottavat taivasta kohti, joka tuntuu toivotulta. Mielikuvat syntyivät hetkessä luonnollisesti ilman aktiivista kuvittelua. Se jätti minut pohtimaan ja kuvittelemaan; voikohan meidän kehossa olla tarinoita tai kuvia jo valmiiksi, koska mielikuvat syntyivät niin helposti?

Esikokemustani lisäsi myös Satuhieronta- hetki päiväkotiympäristössä. Seuraava kuvailu on suoraan muistiinpanoistani. Liitin ne mukaan tähän sellaisinaan, sillä minusta keronnallinen kuvailu avaa Satuhierontaa luonnollisesti ja helposti lähestyttävästi. Myöhemmin esiymmärryksen tasolta siirrytään syvemmälle, kun esittelen Satuhierojien ja hierottavien kokemuksia, sekä jaan haastattelujen antia.

Aluksi istuttiin piirin lattialle, niin että jokainen sai istua edellä olevan selän takana. Myös hoitajat istuivat itsekin piiriin. Itse seurasin tilannetta vierestä ja tein

muistiinpanoja. Lapset eivät juuri kiinnittäneet minuun huomiota Satuhieronnan ajan. He hieman vilkuilivat minua välillä, mutta pian hetki vei heidän kaiken huomionsa. *Hoitaja otti takustaan lapun ja mainitsi, että hän oli opetellut tilannetta varten uuden sadun ja hänen täytyi välillä tarkistaa lapusta miten satu eteni.*

Satu alkoi kuvailulla kuinka merirosvot seilasivat meren aalloilla. Käsillä tehtiin sivuttaista liikettä, kämmenet painettuina kevyesti selkää vasten, välillä isoja aaltoja ja välillä pieniä, käsien liikkeessä sivulta sivulle, edestakaisin, niin kuin aaltoja. Piirissä istuessa kaikki näkivät, millaisia liikkeitä käsillä oli tehtävä. Tarinan merirosvot olivat etsimässä aarretta sormilla kipittäen, painettiin pehmeästi sormen päällä, aarretta etsittiin niskan takaa, kipittäen siitä kyljen sivustaan ja siitä alaselkään jatkaen ja taas ylös ihan pääläelle asti. Pääläella kiikaroitiin aarretta käsien avulla, josko se osuisi näköpiiriin. Voi kun oli jännittävää. Sitten hoitaja kysyi lapsilta, mitä aarre heidän mielestään voisi olla. Ja lapsilta tuli vastauksia että siellä olisi kultaa, kolikoita, smaragdeja tai koruja. Siihen hoitaja yllätyksenä vastasi, että aarre olikin kaikki te lapset! Ja sen jälkeen kaikki kaapattiin isoon yhteiseen ryhmähalaukseen. Lapset olivat ilahtuneita ja yllätyneitä sadun lopusta. Hyvä mieli täytti huoneen.

Tämän jälkeen muutama lapsista sai itse keksiä sadun. Ensimmäinen sadunkertojaja, joka oli poika, mukaili hoitajan kertomaan satua, tarinallisesti ja hierontaliikkeissä. Pojan sadusta meinasi tulla liian raju ja juuri kun merirosvot alkoivat pommittamaan laivoistaan hoitajan oli keskeytettävä satu ja antaa vuoro toiselle lapselle. Tytön kertoma satu mukaili myös hoitajan satua, mutta satuun tuli mukaan prinsessa, joka pelasti loukkaantuneen kaurisvauvan metsästä. Tytön kosketus oli pientä ja herkkää sormenpäällä painelua ja liike keskittyi pienelle alueelle selässä. Koko satuhieronta hetki kesti noin 10 minuuttia, sillä osa lapsista eivät enää jaksaneet keskittyä ja olemaan yhdessä paikassa. Hoitajan kertoma tarina ja liikkeet yhdessä toimivat kokonaisuutena, välittäen sadun lapsille liikkeen, kosketuksen, kuvittelun, tuntemisen ja kuulemisen, sekä näkemisen kautta. Olin liikuttunut ja vaikuttunut Satuhieronta hetken seuraamisesta.

Toisessa paikassa, jossa tein esitutkimusta pistin merkille, että Satuhierontaan oli

varattu ihan oma tila. Suurehko huone, jota kutsuttiin Sammalmetsäksi tai vastaavaksi. Huoneen lattia oli sammaleenvihreä ja huoneen seinillä oli verhoja ja patjat oli levitetty jo valmiiksi odottamaan Satuhieronta hetken alkua. Tila oli kuin rauhallinen pesä. Huonetta käytettiin musiikki ja liikunta hetkiin, joihin Satuhieronta yhdistettiin hyvin luonnollisesti. Muissakin tilanteissa, missä olen saanut kokemuksia Satuhieronnasta, tilaan kiinnitetään erityistä huomiota, että se on rauhallinen ja kaikin puolin häiriötön.

3.2.2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA ETENEMINEN

Olen tutkinut Satuhierontaa monen eri kentän kautta. Tutkimusmenetelmänä on ollut haastattelu ja havainnointi, joka on empiiristä tutkimusta. Empiirinen tutkimus on kokemuksen avulla tehtävää tutkimusta. Kokemuksellisuuteen liittyy kaikki se, miten ihminen voi saada tietoa aistiensa kautta ympäröivästä maailmasta.

Olen tutkinut olemalla tarkkailijan roolissa päiväkodeissa, tallentaen Satuhieronta hetkiä videolle ja haastatellen Satuhierontoja tekeviä päiväkodinohjaajia. Olen osallistunut viikonlopun kestäviin Satuhieronta valmennuksiin, jossa itse olen saanut tehdä Satuhierontoja ja monet kerrat olen saanut ottaa niitä myös vastaan. Olen keskustellut useaan otteeseen Satuhieronnan kehittäjän, Sanna Tuovisen kanssa aiheeseen liittyvästä ja päässyt syvällisemmin tutustumaan Satuhieronnan laajaan kenttään. Olen tehnyt myös kyselyitä Satuhieronnan Facebook-ryhmässä, jossa olen kerännyt lisää kokemuksellista tietoa Satuhieronnan käyttäjiltä. Kyse on hyvin yksinkertaisesta ja helposta menetelmästä, mutta jolla on monia kerroksia ja siksi aineiston keruumenetelmät ovat olleet monipuoliset.

Kun sain muotoiltua tutkimuskysymyksiäni itseäni kiinnostavaksi, selkeäksi ja uutta tietoa tuovaksi, aloitin tutkimuksen teon vierailemalla kahdessa päiväkodissa. Tein niissä esitutkimusta, jossa tein muistiinpanoja ja kyselin vapaamuotoisesti henkilökunnan kokemuksista Satuhieronnasta. Se antoi minulle suuntaa ja tarkensi tutkimuskysymystä, sekä antoi pohjaa haastattelun rakentamiselle.

Alkuperäinen kysymys oli, tukeeko Satuhieronta lasten luovuutta ja ilmaisua?

Halusin siis selvittää, onko henkilökunta on havainnut muutoksia lasten luovuudessa ja leikeissä Satuhieronnan käyttöönoton jälkeen. Kysymykseni tosin eivät olleet suoraan näin johdattelevia, vaan kysyin enemmänkin avoimemmin, kuten mitä muutoksia he ovat huomanneet lapsissa. Jouduin esitutkimuksen aikana tarkentamaan kysymyksiä lähemmäksi omaa tutkimuskysymystäni, jolloin kysyin suoremmin ovatko hoitajat huomanneet muutoksia lasten leikeissä, mielikuvituksessa, rohkeuden lisääntymisessä tai kuvanteossa Satuhieronnan myötä. Ohjaajat kuvailivat joitain kokemuksia ja havaintoja, mitä olivat saaneet tai huomanneet Satuhieronnan parissa. Ohjaajat kuvailivat myös omakohtaisia kokemuksia Satuhieronnasta, miten se oli vaikuttanut työn kuvaan tai johonkin miten arjessa toimii. Sain kysymykseeni vastaukseksi kyllä, mutta riittikö se minulle ja olisiko siinä tarpeeksi aineistoa tutkielmaani?

Muotoilin tutkimuskysymykseni uudelleen ja päätin tutkia itse Satuhierontamenetelmää, mutta samalla luovuutta ja ilmaisua sen sisällä. Halusin nostaa esille siitä kokemuksia, jotka olivat oleellisia tutkielman kannalta. Esitutkimus auttoi minua siis muuttamaan tutkimuskysymystä, kohdentamaan sitä oikein ja huomaamaan sen mikä oli tärkeintä.

Esiymmärryksen ja -tutkimuksen perusteella siis tiesin, että Satuhierontamenetelmä todella tukee lasten ja *aikuistenkin* luovuutta ja ilmaisua. Päädyin tähän useiden esitutkimuksen kommenttien ja kokemusten kuvailujen perusteella. Tämä johti minua kyselemään enemmän ja halusin alkaa tutkimaan menetelmää syvemmin, jotta saisin selville, miksi se tukee luovuutta ja ilmaisua.

Esitutkimuksen jälkeen, ymmärsin myös, että Satuhieronta hetken videoiminen olisi tärkeää ja sovin siitä henkilökunnan kanssa seuraavaa kertaa varten. Valmistauduin anomaan tutkimuslupaa päiväkodin kunnalta ja ilmoitin vanhemmille videoimistilanteesta, jotta voisivat päättää lapsensa osallistumisesta siihen.

Toisella käyntikerralla tein varsinaista tutkimusta ja tein haastatteluja henkilökunnalle, jotka olivat tehneet eniten Satuhierontaa päiväkodissa. Otin myös kussakin paikassa videokuvaa Satuhieronta hetkestä. Satuhieronta hetket kestivät vajaan tunnin kussakin päiväkodissa, samoin kuin haastattelut.

Satuhieronnan kehittäjää Sanna Tuovista haastatteleamalla sain tietää Satuhieronnan synnystä, siihen vaikuttaneista opeista ja Satuhieronnan päätavoitteista, kehittäjän itsensä kertomana. Tuovisen haastattelun tein samalla kun vierailin päiväkodeissa tekemässä toista tutkimuskierrosta. Tämän jälkeen lisäsin omaa kokemusta Satuhieronnasta käymällä Satuhieronta valmentajakoulutuksen, joka tapahtui kolmen viikonlopun aikana. Siinä syvennyttiin enemmän Satuhieronnan taustoihin, teoriaan, läsnäolo-harjoituksiin ja käytäntöön. Tein tämän jälkeen ystävilleni Satuhierontoja ja sain heiltä palautetta Satuhieronnan vaikutuksista. Omat kokemukset syvensivät ymmärrystä asiasta ja toimivat samalla reflektoinnin paikkana.

Seuraavaksi litteroin haastatteluaineiston ja videoaineiston. Sen perusteella pystyin päättämään tarvitsinko lisää aineistoa tutkielman tekoon. Osa minusta ei ollut tyytyväinen siihen tietoon, mitä tämän aineiston perusteella Satuhieronnasta sain. Oma kokemus Satuhieronnasta auttoi refleктоimaan tutkimusaineistoa ja näkemään oliko olennainen tavoitettu. Kaipasin lähemmäksi kokemuksellista tietoa, jota en ollut tavoittanut haastatteluaineistossa. Kysymykset olivat liian rajattuja ja teemoiteltuja.

”Haastattelu kysymysten tulisi olla avoimia, mahdollisimman vähän vastausta ohjaavia...Kysymykset pyritään laatimaan siten, että vastaukset olisivat kuvailevia, kertomuksenomaisia, eivätkä vaatisi paljon lisäohjausta.” (Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. 2001, 35-36)

Huomasin, että se, että mainitsin tutkivani luovuutta, vaikutti haastatteluiden vastauksiin, vaikka itse kysymyksissä ei ollut sanaa luovuus. Halusin saada kuitenkin aitoa kokemukseen perustuvaa tietoa, kuin ”oikeita” vastauksia kysymyksiin, joihin haastateltavat tuntuivat vastauksiaan muotoilevan.

Myöhemmissä aineistonkeruu ”reissuilla” jätin kokonaan sanan luovuus pois, sillä se saattoi rajata vastauksia sen mukaan miten kukakin luovuuden kokee. Suurta eroa luovuus-käsityksillä ei varmaankaan ole, kun on kyse suomalaisista varhaiskasvattajista, jotka ovat saaneet suhteellisen saman koulutuksen lapsen kehityksestä ja kasvusta. Mutta halusin silti jättää mainitsematta luovuuden, jotta

saisin mahdollisimman kattavan vastauksen osallistujilta.

Päätin lähettää Satuhieronnan Facebook ryhmään pyynnön vastata kysymyksiin, jotka oli muotoiltu vapaammin. Kirjoitin kysymykseksi; kerro kokemuksistasi Satuhieronnan parissa. Ja sainkin muutamia vastauksia ja pitkiäkin kuvailuja Satuhieronta-kokemuksista päiväkodeissa ja kotioloissa. Ne lisäsivät hieman aineistoa, mutta eivät tuoneet mitään uutta. Koin, että olin päässyt saturaatioon aineistossa. Tämä tarkoittaa kylläntymistä, jolloin aineisto on riittävää tutkielman kannalta. (Tutki ja kirjoita. 1998, 181)

Litteroiduista haastatteluaineistosta nousi teemoja esiin. Ne nousivat Satuhieronnan kehittäjän, Sanna Tuovisen haastattelusta ja itse Satuhierontamenetelmästä. Tämän perusteella pyrin tuomaan keräämästäni aineistosta tärkeimpiä asioita, jotka muodostavat kokonaisuuksia tutkimaani asiaan. Järjestin Satuhieronnan osakokonaisuuksiksi, jotta voisin tutkia sen elementtejä tarkemmin ja perehtyä niihin. ”Ilmiön ymmärtäminen on sen olennaisten puolien ja niiden välisten suhteiden ymmärtämistä...myös tutkimuksen näkökulma määrää, mitkä merkitykset ja merkityskokonaisuudet ovat kyseisessä tapauksessa olennaisia.” (Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. 2001, 39)

Aineiston teemoittelun ja analysoinnin lomassa päädyin kulkemaan uudelleen hermeneuttista kehää, kun sain idean lähettää vielä yhden kysymyksen Satuhieronnan facebook ryhmään. Kaipasin kokemuksen kuvailua, joka olisi luovempaa, monipuolisempaa ja sellaista, joka tavoittaisi Satuhieronnan mielikuvituksellista maailmaa, mitä olin itsekin kokenut sen parissa.

Keksin omasta mielestäni oivaltavan kysymyksen, joka meni suoraan Satuhieronnan ytimeen. Pyysin keksimään Satuhieronnan aiheesta ja käyttämään samalla luovuutta; Miltä Satuhieronta tuntuu? Tai kuvailemaan millainen maailma on Satuhieronnan maailma ja kuka tai mikä on siinä? Lähetin kysymyksen suoraan Satuhieronnan kehittäjälle, mutta myös Satuhierojien facebook ryhmään. Useampi kommentoi kysymyksen vaikeutta, mutta itse kehittäjältä sain itseäni tyydyttävän vastauksen ja hän ohjasi minut myös samasta aiheesta jo aikaisemmin luotujen Satuhierontojen tai runojen pariin.

Pyysin luomaan Satuhieronnan, runon tai tarinan, joka pohjautuu kokemukseen Satuhieronnasta. Tämä on siis Satuhieronta kokemuksen kautta luotu kuvailu, joka taas luo vastaanottajalleen uuden kokemuksen. Se tuo esille kunkin kokijan omaa henkilökohtaista kokemusta ja antaa samalla mahdollisuuden välittää tuo kokemus toiselle. Pelkästään Satuhieronnan tekeminen tai vastaanottaminen antaa riittävän kokemuksen Satuhieronnasta. Mutta se ei ehkä tuo esille kokijan yksilöllistä kokemusta. Minua kiinnosti tuoda esille Satuhieronnan ainutkertaista ja yksilöllistä kokemusta luovuuden avulla. Nämä kokemuksen kuvailut ovat teoria lukujen lomassa runoina tai tarinoina avaamassa kunkin teemaa. Pääpaino tutkielmassa on kuitenkin tiedossa, jota keräsin aiemmin, haastattelu aineistossa, kuvissa ja muissa havainnoissa Satuhieronnasta. Luovat kokemuksen kuvailut sopivat tutkielmaani aiheeseen elävöittävästi.

4. TULOKSET

Tutkielmani kautta olen tutustunut Satuhieronnan maailmaan ja tutkinut sitä, miksi ja miten se tukee luovuutta ja ilmaisua. Selvää on, että Satuhieronta tukee luovuutta, sillä sen todistaa monet varhaiskasvattajien kuvailut siitä, miten he toteuttavat työtään uudella tavalla lasten parissa, saaden uusia ideoita siihen, miten toimia vaikeissakin tilanteissa lasten kanssa. Satuhieronta on päässyt osaksi lasten leikkejä ja innoittanut lapsia piirtämään ja keksimään omia satuja. Satuhieronnan kautta syntyneet monet tarinat, runot ja sadut kertovat siitä kuinka se saa luovuuden heräämään aikuisissa ja lapsissa. Seuraavassa kappaleessa kuvailen tarkemmin tutkimusaineiston antia ja kokemuksia Satuhieronnasta.

Tutkielman alussa Satuhieronnan teoria osa muodostui haastatteluaineiston perusteella nousseista teemoista. Nousseet teemat ovat Satuhieronnassa olennaisia puolia, jotka vastaavat osin tutkimuskysymykseeni, miten Satuhieronta tukee luovuutta ja ilmaisua. Nämä puolet ovat : Läsnäolo ja rentoutuminen ; Voimaannuttavat sanat, tarinat ja sadut ; Kehollisuus, aistit ja vuorovaikutus; Tunteet ja ilmaisu ; Mielikuvitus ja luovuus.

Pyysin Satuhieronnan kehittäjää luomaan oman luovan kuvailun Satuhieronta hetkestä, millainen se on juuri hänelle. Tahdoin tuoda esiin Satuhieronta kokemusta luovuuden kautta.

”Asetut eteeni. Olen iloinen että sallit minun koskettaa sinua. Saamme hetken elää samaa yhteistä tarinaa. Aistia yhdessä satua. Minä käsilläni ja sinä kosketuksena selässäsi.

Tahdon olla sinulle läsnä. Tehdä liikkeet lämmöllä, kertoa sadun rauhassa. Jotta voit levähtää.

Tiedän että tämä on hyvä hetki sinulle. Tämä on hyvä hetki minulle. Antaminen ja saaminen sekoittuvat sadun hohteessa. Olemme molemmat läsnäolossa. Hyvässä olossa. Jakaen samaa tarinaa.

Tiedän jo nyt että lopettaessani hymy sulaa meidän molempien kasvoille. Luonnostaan.

Portti sadun ja läsnäolon maailmaan on avoinna ja niin lähellä meitä. Me pystymme kulkemaan sen läpi kun olemme tarpeeksi lähellä toisiamme.

Kosketusetäisyydellä. Siinä missä muurit ja näkymättömät seinät katoavat väliltämme.

Ja molemmat olemme turvassa.”

Lyhyt tarina kuvailee hyvin mielestäni Satuhieronnan ydintä. Yhteinen jakaminen, vuorovaikutus, aistiminen, läsnäoleminen, sadut ja tarinat.

LÄSNÄOLO JA RENTOUTUMINEN

Monissa seuraamassani ja tallentamassani Satuhieronta hetkissä soi rauhallinen musiikki, joka loi harmonisen rauhoittavan tunnelman. Satua kerrotaan rauhallisella tasaisella äänellä, joskus pitkiä taukoja ja koskettaminen on hidasta, rauhallista sivelyä. Lapset seuraavat tarkasti ja tekevät perässä mitä ohjaaja tekee; miten ohjaaja ”kuvittaa” satua toisen ohjaajan selkään. Liikkeet tehdään tarkalleen, niin kuin ohjaaja ne tekee, aikuisen täydestä läsnäolosta kummuten.

Läsnäolon tärkeys tuli esille jo sitä käsittelemässäni teoria osuudessa. Lapsi tarvitsee kasvunsa tueksi aikuisen, joka on läsnä. Lapsi jäljittelee aikuista ja oppii mallista. Jäljittelyn kyky antaa pohjan myös mielikuvituksen ja myötätunnon kehitykselle. Mitä läsnäolevampi aikuinen on, sitä harkitumpaa aikuisen toiminta on ja varmasti hyvä malli myös lapselle. Lapsi tarvitsee tilaa myös omalle läsnäololleen, jonka kautta tutkia ja aistia maailmaa. Läsnäolossa korostuu myös ihmettelyn kyky, jossa kaikki nähdään ikään kuin ensimmäistä kertaa. Satuhieronta on koskettanut monia päiväkotiteja juuri siksi, että se on antanut luvan pysähtyä ja levähtää, olla läsnä.

Eräs facebook kyselyyni vastannut opettaja painotti sitä, kuinka monet Satuhieronta hetkiin osallistuvat kokivat musiikin tärkeäksi osaksi hetkeä. Se auttoi osallistujia paremmin rentoutumaan. Satuhieronnassa tapahtuva rauhoittuminen auttaa olemaan enemmän läsnä aisteille, jolloin huomio suuntautuu itseän ja siihen mitä ympärillä tapahtuu. Läsnäolon tila on myös vastaanottamisen tila, kun kaikki aistit ovat hereillä. Siksi äänen ja musiikinkin tärkeys korostuu. Ja voi olla helpompaa oppia ja ottaa vastaan uutta tietoa. Rentoutuminen tukee oppimista.

Tutkijoiden mukaan luovuutta tukahduttaa kilpailu ja arvostelu, sekä tulosvastuu. Tuovisen kirjoittama runo Satuhieronnasta kuvailee, kuinka kosketus, läsnäolo ja turvallisuus auttaa purkamaan välillämme olevia muureja lempeästi ja leikin kautta. Satuhieronnassa sisäisen turvallisuuden kehittäminen ja rauhoittumiskyvyn opettaminen auttavat varmasti toimimaan rohkeasti ja sietämään epävarmuutta, mitkä ovat luovuuden toteutumisen ehtoja. Luovuuden toteutuminen ja ilmaiseminen yhteisesti jaetussa Satuhieronta hetkessä mahdollistaa ja luo pohjaa siihen, kuinka tulevaisuuden aikuiset voivat toteuttaa luovuuttaan yhteisössä yhteisön hyväksi.

VOIMAUTTAVAT SANAT, TARINAT JA SADUT

Tarkastelemissani ja tallentamissani Satuhieronnan saduissa, tarinoissa ja loruissa on aina positiivinen henki. Ne pyrkivät tukemaan itsetuntoa ja - arvostusta, tuomaan läsnä hetkeen ja rentoutumaan omaan kehoon, auttamaan keskittymään niihin asioihin, jotka tuntuvat hyvältä, ne luovat turvallisuuden tuntua ja mahdollistavat pääsyn lastenmaailmaan, satuihin ja taikaan. Sana voimaannuttava kuvailee Satuhieronnan satuja hyvin.

Tuovinen kertoo kuinka eräs lapsi oli saanut Merirosvo-sadusta voimaannuttavan ja arvokkaan kokemuksen, sillä hän Satuhieronta hetken jälkeen toisteli lausetta; ”Minä olen aarre” peräjälkeen. Pieni tyttö oli alkanut oivalluksen kautta pohtimaan sitä, kuinka ”me ihmiset todella olemme aarteita, mutta eritavalla kuin raha tai kulta”. Se kertoo minulle siitä, kuinka lapset kykenevät ymmärtämään satujen symbolikieltä syvällisemminkin ja saattavat ottaa sadun kielellä kerrotut

viestit helpommin ”omakseen”. Se kertoo minulle myös siitä, miten tärkeää on kertoa kauniita arvostavia sanoja lapsille ja eri tavoin. Yhdellä pienellä sanalla oikeassa hetkessä ja paikassa voi olla *voimauttava* vaikutus. Sanoilla voi tarkoituksellisesti vahvistaa myös lapsen luovuutta ja ilmaisua.

Kuvaamissani Satuhieronta hetkissä käytettiin erilaisia satuja, lauluja ja loruja, joita tahdon nostaa tarkasteltavaksi. Tässä kohdin otan esille vain yhden saduista, jonka tallensin tutkimusaineiston keruu hetkellä. Muita Satuhieronnan satuja löytyy liitteistä. Olen ymmärtänyt, että Satuhierontaa tehtäessä ei ole tärkeää muistaako sadun sanalleen oikein, tärkeintä on voimaannuttavan viesti, läsnäolo ja myönteinen kosketus.

”Pikku Pupun kevät

Oli aamu ja aurinko on nousemassa,

Pikku pupu heräilee ja venyttelee.

Auringon kaunis valo saa sen hyvälle mielelle,

Se pistää pienen nenänsä ulos pesästä,

Ja haistelee.

Ilmassa on kevään tuoksu ja sulavan maan,

Ja heräävien puiden tuoksu.

Pikku Pupu päättää lähteä ulos

nauttimaan keväästä.

Hän lähtee loikkimaan

Mutkittelevaa joen rantaa pitkin.

Pajuissa on ihania valkoisia,

pehmeitä

pajunkissoja.

On tullut kevät.

Nyt Pikku Pupulla on paljon tekemistä.

Pian se lähtee maistamaan tuoretta heinää.

Se tahtoo kuunnella västäräkin liverrystä.

Ja nähdä pääskysen pesää rakentamassa.

Sen pituinen se.”

Pikku Pupun kevät - satuhieronta ohjaa hierottavaa kokemaan tarinaa

moniaistisesti ja nauttimaan hetkestä. Hajuaisti otetaan mukaan heti tarinan alussa, kun Pikku Pupu haistelee kevättä ja tarinan lopussa makuaisti, kun Pupu maistelee heinää. Kevättä, sen kasvua ja sulamista kuvaillaan, minkä uskon auttavan hierottavaa kokemaan yhteyttä myös ympäristöön ja auttavan kuvittelemaan sen elävästi. Siinä ei ole juonen käännteitä tai tavallista draamallisen tarinan kaarta. Minusta se muistuttaa pienten lapsien tapaa kertoa ja keksiä tarinoita, vaikka tarina onkin aikuisen kirjoittama.

Kaikissa Satuhieronta tarinoissa on elementtejä, jotka on helppo ilmaista kosketuksella, sormilla kuvittaen koettavaksi. Mielikuvitusta ja luovuutta käyttäen melkein mikä tahansa satu muokkaantuu Satuhieronnassa käytettäväksi. Voisin kuvitella, että tarinat, joissa olisi paljon keskustelua tai abstrakteja käsitteitä voisi vaikeampaa kääntää Satuhieronnan satujen kielelle. Sadut ja tarinat, jotka pysyvät kokemuksen kuvailussa, aistittavassa maailmassa ja kehollisesti koettavassa ovat helppointa käyttää Satuhieronnan tarinoissa. Yksinkertaisuus ja lyhyet lauseet toimivat parhaiten Satuhieronnassa, jotta tauoille ja hiljaisuudelle jää tilaa. Lyhyet lorut ja riimit sopivat myös ihan pienille lapsille.

Sadut ja tarinat rikastuttavat lasten mielikuvitusta ja luovat sille pohjaa. Lapsi opettelee niiden kautta aikuisuutta, kun taas aikuinen saa mahdollisuuden päästä lapsen maailmaan. Kun eläydymme Satuhieronnan tekemisen kautta toisten ainutkertaisiin tarinoihin, se auttaa meitä ymmärtämään muita. Jotta toiset voisivat ymmärtää meitä, meidän tulisi osata ilmaista itseämme. Satuhieronta auttaa lapsia ilmaisemaan ja keksimään omia tarinoita. Internet kyselyyni vastannut varhaiskasvattaja vakuuttaa, että ”Satuhieronta on selkeästi auttanut ja opettanut lapsia tuottamaan omia tarinoita. Häiriötön tila ei aseta paineita ja kiitollinen hieronnan kohde nousee aina tyytyväisenä paikaltaan sanoen; Oli hieno tarina.” Hänen mielestään Satuhieronta rohkaisee myös ujoja lapsia ottamaan haasteen vastaan.

Satuhieronnassa kiinitetään huomiota myös aikuisten hyvinvointiin, sillä ymmärretään, kuinka aikuisen hyvinvointi heijastuu myös lapseen. Tämä hyvinvoinnin tukeminen näkyy Satuhieronta valmennuksissa ja koulutuksissa, missä on aikaa kuunnella, rauhoittua ja kohdata. Aikuiset saavat omaa aikaa ja voimia arkeen. Käytännöllinen työkalu tässä on esimerkiksi voimasadun

luominen. Näitä satuja voivat luoda aikuiset ja varttuneemmatkin lapset. Niiden luomista pääsin itsekin kokeilemaan Satuhierontaohjaaja-valmennuksessa.

Havaintopäiväkirjassa kirjoitin;

”Istuimme aurinkoisena kevätpäivänä ulkona nurmikolla. Ympäristö oli kaunis ja rauhallinen puistoalue. Tarinaa alettiin luomaan niin, että omasta elämästä valittiin ongelma tai vaikeus, jolle annettiin symboli ja se asetettiin sadun kontekstiin. Tarina lähti syntymään ihan kuin itsestään. Sadun kautta ongelmien käsittely on mielestäni rakentavaa, sillä sadun kieli on parhaimmillaan neutraalia ja kertovaa, eikä syyttelevää tai muita osoittelevaa. Varsinkin Satuhieronnan piirissä kehoitetaan jättämään taistelut, hyvän ja pahan vastakkainasettelut ja keskittymään siihen mikä on hyvää ja voimauttaa. Satuhieronnan saduissa kaikilla on oma roolinsa erilaisuudessa ja kuten aina, sadun maailmassa mikä tahansa on mahdollista.

Kokemukseni siitä yllätti minut sillä, en tiennyt, että osaan kirjoittaa satuja, sillä olen niin vahvasti suuntautunut kuvalliseen ilmaisuun. Mutta valmennuksessa koin, että rauhallinen ja salliva, kiireetön ilmapiiri antoi tilaisuuden autenttiselle tarinalla tulla minusta ulos.”

Kokemus tarinan luomisesta oli minulle voimauttava ja eheyttävä. Oli kiehtovaa huomata, kuinka erilaisia ja taitavia tarinoita ryhmäläiset keksivät. Moni liikuttui kyyneliin tarinaa jakaessaan, sillä se kosketti elämän kipukohtia ja toi ne tietoisuuteen. Satu auttoi työstämään kokemuksia rakentavalla tavalla. Kyseessä saattoi olla lapsen muuttaminen pois kotoa tai läheisen kuolema. Sadun kautta ongelmien käsittely tuntui leikiltä ja siksi sillä oli hyvä mahdollisuus mennä sinne missä sadun terapeutista voimaa tarvitaan eniten. Aikuiset ymmärtävät Satuhieronnan satuja syvällisemmin ja symboliikka voi avautua heille helpommin. Tämän takia myös aikuiset hyötyvät Satuhieronnan saduista, joilla he voivat käsitellä vaikeita asioita tai saada uusia tapoja nähdä asioita.

KEHOLLISUUS, AISTIT JA VUOROVAIKUTUS

Kuten teoria osuudessa tuli jo ilmi, lapsen moniaistiset kokemukset luovat pohjaa

taiteellisille peruskokemuksille. Lapselle on tärkeää liikkua eri aistien ja niille pohjautuvien kielten välillä.

Satuhieronnassa kuunnellaan ja kerrotaan tarinoita tai lauletaan, liikutaan, kosketetaan ja tunnetaan, kuvitellaan ja luodaan kuvia ja kaikki tapahtuu yhtä aikaa yhdessä lyhyessä hetkessä. Satuhieronta on kokonaisvaltaista kokemusta. Se ottaa mukaan kaikki aistit. Aistien ja taiteen sekoittumisesta toisiinsa Satuhieronnassa kertoo paljon Tuovisen kuvailu, kuinka Satuhieronnassa maalataan tarinaa ja kerrotaan kosketuksella. Satuhieronta luo vuorovaikutuksen eri aistien välille konkreettisella tavalla. Satuhieronnassa tapahtuu vuorovaikutusta monella tasolla ja tavalla. Viestit kulkee tulee kuulo-, näkö-, tunto-, liikeaistien välillä.

Satuhieronnassa kosketus luo kuvallisia kertomuksia tai - tarinoita toisen kehoon. Niistä muodostuu mielikuvia, sisäisiä visuaalisia aistimuksia. Silloin ne koskettavat näköaistia. Tarinat ja sadut kerrotaan ääneen tai lauletaan, jolloin korvat saavat auditiivisia kokemuksia. Kosketus on samalla myös liikettä, joka tuntuu liike- ja tasapainoaisteissa. Kaikki nämä tapahtuvat Satuhierontahetkessä yhtä aikaa.

Esteettinen kokemus on aistien kautta tapahtuvaa. Esteettisen kokemuksen muodostaa ennen kaikkea kokijan ja ympäristön aktiivinen, intensiivinen vuorovaikutus.

Kosketus luo yhteyden toisiin Satuhieronnassa. Tuovinen itse puhuu siitä, kuinka kosketus on silta, joka luo yhteyden tarinan ja tarinan vastaanottajan välillä. Kosketus luo yhteyden itsen, tehden oman itsen näkyväksi liikkeen kautta. Kosketus luo yhteyden toisiin. Kosketus luo myös yhteyden tarinaan ja kunkin omaan mielikuvitukseen.

Satuhieronnassa lasten kertomat tarinat tulevat heti kuulluksi, nähdyksi ja koetuksi monen aistikentän kautta. Lapsi saa välittömästi palautetta tarinastaan. Satuhieronnassa istutaan ympyrässä, jossa kaikkien ilmeet ja puhe on helppo nähdä ja kuulla. Seuraamissani Satuhieronta hetkissä huomasin lasten antavan palautetta toisilleen siitä, oliko kosketus riittävän tuntuva. Lapset saavat myös

heti välitöntä palautetta itse keksimistään tarinoista. Satuhieronnassa istutaan lähellä toisia ja usein piirissä, jossa voi nähdä ja kuulla helposti muiden ryhmäläisten reaktion tarinoihin. Tämä vahvistaa varmasti lasten identiteettiä ja rohkaisee itseilmaisuun. Tarinoilla on monet korvat, kädet ja silmät, jotka ottavat vastaan sen mitä kenelläkin on kerrottavana. Lisäksi aikuinen pitää huolen, että ilmapiiri on positiivinen ja kannustava. Luovan toiminnan tukemisessa lapsen on tärkeää saada palautetta toiminnastaan. Saatu palaute auttaa lasta keskittymään tehtävän ratkaisuun.

Uskon, että kun lapsi välittää tarinaa toiselle käsien liikkeen kautta, lapsi ymmärtää yhä paremmin viestillään olevan vastaanottaja. Se voi vaikuttaa myöhemmin lasten kuvailmaisun kehitykseen, missä lapsi tajuaa omalla kuvallakin olevan vastaanottaja. Ihan kuvallisen kehityksen alussa lapsi ei ymmärrä kuvansa viestivyyttä ja osaa muotoilla siitä muille ymmärettävään muotoon. Satuhieronta vahvistaa tätä ymmärrystä ja tukee vuorovaikutusta lasten välillä.

Satuhieronta vahvistaa vuorovaikutusta myös lasten ja aikuisten välillä. Internetin kautta tehty kysely sai muutamia vastauksia varhaiskasvatuksen Satuhierojilta. Eräs kuvailee oman lapsen välistä suhdetta, kuinka Satuhieronta ”hetkessä on läsnä, se hetki on varattu aidolle vuorovaikutukselle, siinä ei ole tilaa ja paikkaa muille ajatuksille. Koen, että vanhemman ja lapsen välinen suhde saa syvyyttä.”

Lyhyessäkin Satuhieronta hetkessä tapahtuu vuorovaikutusta hierojan ja hierottavan välillä. Rentoutuminen on pääosassa. Jos Satuhieronta hetki olisi täynnä paljon verbaalista ilmaisua, sanoja ja tarinaa, hierojan olisi vaikea aistia vastaanottajan reaktiota ja vastaanottajan voisi olla vaikeampaa rentoutua. Mutta ohjaajan ja lasten oman kiinnostuksen mukaan Satuhierontaa voi tehdä myös leikkien, jossa on voi olla enemmän tarinointia, kuten eräässä tarkastelemassani Satuhieronta hetkessä tapahtui. Siinä hetkessä pääpaino oli enemmänkin leikkimisessä ja tarinan kertomisessa, kuin rentoutumisessa. Aikuinen voi ohjata Satuhieronnan kulkua luovasti tilanteen ja lasten tarpeiden mukaisesti.

TUNTEET JA ILMAISU

Tunteet ovat läsnä Satuhieronta hetkissä. Ja hetket herättävät tunteita. Sadut, kosketus, läsnäolo ja vuorovaikutus vaikuttavat jokaiseen, koskettaen jotain osaa meissä. Kun pääsee rentoutumaan, voi kuunnella itseä ja sitä, miltä tuntuu. Turvallisessa ilmapiirissä ja läsnäolevan aikuisen tukemana lapsi voi ilmaista tunteitaan. Satuhieronta selkeästi auttaa lapsia kohtaamaan tunteitaan ja ilmaisemaan niitä. Tunteiden tultua ulos, niitä voi käsitellä myöhemmin Satuhieronnan keinoin tai taiteen avulla. Jos aiheena on suuri teema, siitä voi kirjoittaa tarinan ja ehdottaa lasta keksimään itse. Kuten aikaisemmin tuli jo esille, tunteet ovat olennainen osa luovuutta ja taiteen tekoa. Tunteet antavat sisältöä ja käyttövoimaa luovassa prosessissa.

MIELIKUVITUS JA LUOVUUS

”Tuulen kuiskaus, linnun lento.

Läheinen kosketus

vahva tai hento.

Avaa portteja suljettuja

Ymmärtää reittejä kuljettuja.

Tarpeen on avata

kehon ja mielen salat.

Antaa toiveille

siivet ja jalat.

Satu eteenpäin voi kantaa,

uskoa itseän lisää antaa. ”

-Karppinen Hanna-

Eräs Satuhierontoja tekevä varhaiskasvattaja on kertonut, kuinka hän näkee ”miten ihanasti lapset eläytyvät niihin hetkiin, kun he tekevät toisilleen Satuhierontaa. Ja kuinka se on sormista asti nähtävissä, kuinka lapset näkee sen maailman, mitä he on kuvittamassa. Ne ovat liikuttavia hetkiä. Sekin pelkästään, että tehdään hierontaa ilman tarinaa ja kuinka lapset tekee musiikin tahtiin, ikään

kuin kädet tanssisi tai maalais. Ne on tosi vaikuttavia hetkiä nähä se keskittyminen ja nähä se miten lapsi niinku elää sitä musiikkia kosketukseksi ja käsien tanssiksi.”

Teoria luvussa pohdittiin sitä, mitä jos mielikuvituksen kehittäminen olisi kuvataidekasvatuksen tehtävä. On huomattu kuinka tärkeää on kyky mielikuvitella. Se on kyky luoda uudesta jotain vanhaa ja kehittää yhteyksiä eri asioiden välille. Mielikuvitus on kaiken luovan toiminnan perusta. Tuovisen mukaan Satuhieronnessa kehitetään mielikuvitusta tarinoiden ja satujen kautta. Mielikuvitus kehittyy myös erilaisten kokemusten pohjalta. Teorian mukaan, jos aikuinen haluaa kasvattaa lapsen luovuutta, hänen tulisi antaa lapselle kokemuksia. Satuhieronnessa pyritään luomaan kokemuksia, jotka ovat myönteisiä ja iloa tuottavia. Turvallisuuden tunne ja hyväksyntä Satuhieronnessa on omiaan vahvistamaan lapsen myönteistä minäkuvaa ja kykyä ilmaista itseään luovasti.

Minulle luovuus on jotain, jossa saan ilmaista ainutlaatuista itseäni vapaasti, ilman rajoituksia tai odotuksia, luoden jotain uutta. Se on samalla tietoista ja tiedostamatonta, kun puen ideoita tai visioita näkyvään muotoon. Se on myös elämän mittaista matkaa ja tutustumista itseeni, omaan mielikuvitukseeni ja kuvakieleeni. Luovuuteni tarvitsee turvallisuutta, rauhallisuutta ja ravitsevan, tukevan ympäristön. Sisäinen lapsi on taiteilija, se, joka lähtee seikkailulle luovassa prosessissa. Sen tarvitsee tuntea olevansa turvassa ja tuettu. Luova prosessi on parhaimmillaan leikkiä, jossa kokeillaan eri vaihtoehtoja, jolloin ei ole olemassa väärää vastauksia. Vaikka lapsi kasvaa aikuiseksi, sisäisen lapsen tarpeet ovat aina tallella. Satuhieronta puhuttelee minua, koska nähdäkseni se tukee sisäisen lapsen tarpeita ja sitä kautta taiteilijuutta ja luovaa prosessia.

Haastatteluaineistossa tulee ilmi, kuinka Satuhieronta on vaikuttanut myös muiden aikuisten tapaan olla ja toimia. Päiväkotien henkilökunta on antanut Tuoviselle palautetta, kuinka työn mielekkyys on lisääntynyt Satuhieronnan myötä. Heidän mukaansa aikuinen saa astua Satuhieronnan avulla lapsenmaailmaan. “Satuhieronta on hyvin lapsilähtöinen menetelmä ja mikä auttaa aikuistakin olemaan yhteydessä sisäiseen lapseensa.”

Aikuisten luovuus näkyy Satuhieronnassa, kun joka vuosi on palkittu vuoden Satuhieroja. Tuovinen kertoo, kuinka niissä huomaa kuinka Satuhierontaa voi tehdä niin monella tavalla ja menetelmää voi soveltaa niin itsensä näköisesti. Aikuisena pystyy käyttämään luovuutta erilaisilla ja ”arjessakin on niitä hetkiä kun huomaa tarttua hetkiin ihan spontaanisti”. Esimerkkinä Tuovinen mainitsee levottoman jonotustilanteen, missä lapset tönivät ja nipistelivät toisiaan ja varhaiskasvattaja ratkaisi tilanteen ohjaamalla lapset Satuhierontaan; tekemään aurinkoja toisten selkään ja ”siellä auringot alkoi paistamaan ja levottomuus katosi”.

Eräs lastenhoitaja, joka oli tuonut Satuhieronnan erääseen tutkimaani päiväkotiin kertoi, kuinka Satuhierontaa käytetään varsinkin silloin, kun lapsen kanssa on vaikea tilanne. Esimerkiksi jos lasta ei saa rauhoittumaan ja hän häiritsee muita lapsia. Tällöin toinen hoitajista vie lapsen muista sivuun ja tekee hänelle Satuhieronnan. Tämä yleensä rauhoittaa tilanteen. Päivänkulkua näyttää muuttavan pelkästään se, että siihen puututaan vaikka vain lyhyellä rauhoitumis-hetkellä.

Haastatteleman päiväkotien ohjaajat kertoivat kuinka he tekevät Satuhierontaa monella tavalla. Se voi olla satunnaista ja tilanteen mukaan. ”Vaikka jos ollaan sohvalla ja lapsi on siinä lähellä, niin hieronta tehdään ikään kuin siinä ”ohimennen” ja sitten siihen voi tulla muitakin halukkaita.” Lapset tekevät Satuhierontoja toisilleen leikkienkin lomassa, keksien omia satuja. Tämä kertoo Satuhieronnan helposta sovellettavuudesta, kuinka hyvin ja luonnollisesti se istuukin arjen lomaan ja lasten leikkeihin. Se ei vaadi suuria ajallisia uhrauksia tai ponnistuksia, jotta sitä voisi toteuttaa. Helppoa arjessa toteutettavaa ja toteutuvaa luovuutta.

”Tällaisella arjen luovuudella saadaan päivistä helpompia, eikä tarvikaan mennä komentamisen kautta. Että voikin vaikuttaa ilon ja leikin kautta ja se on sitä luovuuden käyttöä ja lapsi lähtöistä toimintaa” jatkaa Tuovinen.

Monet ovat maininneet haastatteluissa kuinka työilmapiiri on parantunut, että Satuhieronnalla on yhteisöllinen vaikutus selvästi. ”Aikuiset halailee toisia, mikä tuo erilaisen ilmapiirin koko paikkaan.” Tässä näkee kuinka Satuhieronnan

luovuus todella on päässyt palvelemaan yhteisöllistä vuorovaikutusta ja tuomaan hyvinvointia.

Lastenhoitajien puheissa toistuivat usein kuvailut, kuinka he kokevat pääsevänsä Satuhieronnan avulla lähemmäksi lapsia tunnetasolla ja kuinka työn mielekkyys on lisääntynyt. Lapset ovat rauhallisempia ja hoitajat ovat saaneet uusia ideoita siihen, miten järjestää päivänkulku tai uusia ideoita toimintaan lasten kanssa. Päiväkodeissa mennään paljon vuodenaikojen rytmissä, että keksitään joulun, pääsiäiseen omat Satuhieronnat. Tai jos on isän tai äitienpäivä on annettu lahjaksi runo, joka kerrotaan kosketuksella. Se antaa keinoja kertoa asioita, joita vanhempienkaan ei ole aina helppo kertoa.

Eräs Satuhierontaohjaaja-valmennukseen osallistunut nainen kertoi valmennuspäivän jälkeen kotiin kävellessään saaneen ideoita Satuhieronta tarinoihin ja kirjoitti niitä ylös lappuselle, vähän väliä lyhtypylvääseen nojaten. Eräs päiväkodin ohjaaja oli elvyttänyt innostuksen musiikki harrastukseen Satuhieronnan rohkaisemana ja käytti musiikkia osana Satuhieronta hetkiä.

Haastattelu aineisto kertoo varhaiskasvattajien kokemuksista, kuinka Satuhieronta auttaa huomaamaan, että päivässä on tilaa pysähtyä ja syventyä, vaikka kiireen tuntu värittäisi koko päivää. Luovuus ja ilmaisu tarvitsee tyhjiä hetkiä, missä ei tee mitään. Satuhieronta auttaa huomaamaan, että jossakin itsessä ja päivässä on tyhjä tila, mihin voi kasvaa jotain uutta. Uusia ideoita, tapoja ja luovia toteutuksia.

Tuovinen näkee mahdollisuuksia yhdistää Satuhierontaa muihin taiteen alueisiin ja Satuhierontaa käyttävätkin jo taideopettajat, musiikin- sekä tanssinopettajat. Satuhieronnessa rohkaistaan lapsia ilmaisemaan eri tavoin. ”Satuhierontaa voi yhdistää piirtämiseen, maalaamiseen, tanssiin. Siihen tarinaan ja runoihinkin. Lapsikin voi olla tarinan keksijä, kuinka senkin voi miettiä, että miten lasten tarinan voi kosketuskuvittaa.” kertoo Tuovinen.

Eräs viulusoiton opettaja hyödyntää Satuhierontaa ennen opetusta, jotta saa lapset rentoutumaan ja keskittymään käsillä olevaan hetkeen. Opettaja koki sen lisänsä työn mielekkyyttä ja lapsilla on enemmän kykyä rauhoittua. Opettaja on myös ottanut vanhemmat mukaan tunneille ja vanhemmat tekevät siellä lapsilleen

Satuhieronnan, mikä taas tukee lasten ja vanhempien välistä suhdetta. Eräs toinen opettaja on yhdistänyt Satuhierontaa tanssin opetukseen, jossa se on osa loppurentoutusta.

Tutkimassani päiväkodissa erään toisenkin kasvattajan mielestä musiikki ja Satuhieronta sopii hyvin yhteen. Musiikkia, Satuhierontaa ja liikuntaa on kaikkia yhdistelty. ”Monesti on ensin liikunnallisempaa ja sitten on siirrytty rauhallisempaan Satuhierontaan lopuksi”.

Eräs kasvattaja kertoi oman musiikkiharrastuksen heränneen uudelleen henkiin Satuhieronnan myötä. ”Katson asioita erisilmin ja eri näkökannalta. Olen päässyt käyttämään omaa musiikillista harrastusta Satuhieronnassa. Haaveena olisi yhdistää tarinasäveltämistä ja Satuhierontaa. Ikinä en halua luopua Satuhieronnasta.”

Minusta tämä kertoo Satuhieronnan joustavuudesta ja helposta sovellettavuudesta. Menetelmä, jota voi käyttää millä taiteen alalla tahansa tuoden siihen jotain, mitä nähtävästi tarvitaan kaikkialla. Rentoutuminen ja rauhoittuminen on taito, mitä tässä ajassa on opeteltava ja pidettävä yllä.

Video aineiston pohjalta huomasin, että Satuhierontaa voi toteuttaa monella tavalla. Vaikka rauhoittuminen on pääasiassa, Satuhieronta hetki voi olla toiminnallisempaa, jolloin voi siesta piirissä tehden samalla Satuhierontaa laululeikin kautta. Satuhierontaa voi tehdä vaikka samalla kun tanssii. Tämän jälkeen voi olla helppo siirtyä muuhun liikunnalliseen toimintaan. Satuhieronta hetkiin voi helposti liittää kaikkea muuta elämyksellistä kokemusta. Erään Satuhieronta hetken jälkeen lastenhoitajat pyyhkivät värillisillä huiveilla lattialla makaavien lasten yli. Lapset olivat juuri saaneet monta Satuhierontaa ja rauhoittuneena pystyivät varmasti ottamaan vastaan värikokemuksen täydemmin.

Satuhieronnassa on tärkeää päästä uppoutumaan sisäiseen maailmaan, samalla ollen aktiivisessa rentoutuneessa vuorovaikutuksen tilassa. Satuhieronta ei vie passiiviseen rauhan tilaan, sillä liikettä tapahtuu koko ajan hieronta hetkessä, mikä auttaa hierottavaa pysymään läsnä omille kokemuksilleen, jotka syntyvät tarinan ja kosketuksen yhteistyössä. Minusta hieroja on kuin *muusa*, joka inspiroi pientä taiteilijaa meidän sisällä ottamaan vastaan sisäisyytemme mielikuvamaailmaa. Se

mielikuvamaailma on olemassa meissä ja sen kokeminen on uudelleen on kuin palaisi lapsuuteen.

Satuhieronta on herättänyt henkiin omaa kykyäni mielikuvittella. Muistan, että lapsena pystyin kuvittelemaan mielessäni kuva-aiheen valmiiksi, ennen kuin siirsin sen paperille. Myöhemmin tämä kyky tuntui katoavan ja jatkaessani opintoja taiteen parissa en edes muistanut, että voisin mielikuvitella. Mallista piirtäminen tuntui olevan ainoa mahdollisuus tehdä kuvia, kadonneen mielikuvituksen myötä. Myöhemmin oma ymmärrys luovasta prosessista, kuinka rentouminen ja kehossa olo on tärkeää on auttanut palaamaan oman ilmaisun lähteille. Satuhieronnassa kehoon palaaminen ja läsnäolo, joka virittää aisteja uudelleen, auttoi minua herättämään sisäiset kuvani henkiin ja sadut inspiroivat pientä taiteilijaa sisälläni tekemään kuvista näkyviä. Muut aikuiset ovat kokeneet samoin. Tuovinen mainitsee, kuinka todella moni varhaiskasvattaja kertoo, kuinka he todella näkevät Satuhieronnassa tarinoiden luomat hahmot ja maailman. Kuinka usean aistikanavan kautta tuleva informaatio aktivoi kykyä mielikuvitella. Tarinoiden ja satujen maailman voi todella nähdä sisäisillä silmillä, kun aisteja viritellään useampaa kautta.

Jäin myös pohtimaan sitä, kuinka hierojan sisäisesti, elävästi koettu tarina voi vaikuttaa vastaanottajaan voimakkaammin. Miten eläväksi kuviteltu Satuhieronnassa tarina voikin välittyä eritavoin, kuin vain tarina joka kerrotaan Satuhieronnassa avulla? Voiko niin näkymätön, henkilökohtaisesti kuviteltu maailma välittyä toiselle, kun se tulee monen aistin kautta, tunteella ja läsnäolevalla kosketuksella?

Lapset selvästi motivoituvat ja innostuvat Satuhieronta hetkistä. Tuovinen kertoo, että joskus lapset ovat alkaneet piirtämään oma-aloitteisesti Satuhieronnassa tarinoita nähtäväksi kuvaksi. Eräessä lapsi ryhmässä oli tehty valtavasti Satuhierontoja ja lapsille annettiin mahdollisuus valita satu ja kohta, mistä he saivat sitten piirtää. Tuovinen mainitsee kuinka kerran hän sai palautetta Satuhieronnasta lapsilta, jotka olivat tehneet kuvia siitä, miltä Satuhieronta tuntuu. Niissä oli ollut hymynaamoja tai niissä saattoi lukea, että Satuhieronta on kivaa.

Satuhieronta tukee lasten myös motorista kehitystä, kuten varmasti muutkin lasten

leikkilorut, joissa kädet on mukana. Satuhierontaa opitaan mallioppimisen kautta, kuten se tulee ilmi videoaineistossa; lapset tekevät tarkkaan liikkeet ohjaajaan perässä. Kun tarinaan liitetään liike, niin usein toistettuna ne lasten ymmärryksessä yhdistyvät toisiinsa. Liikkeet ovat helppoja ja yksinkertaisia tehdä ja tavat ilmaista sama asia samankaltaisella liikkeellä toistuu useissa eri Satuhieronnoissa. Esimerkiksi onnellinen tunne tai hymy välitetään piirtämällä hymynaama hierottavan selkään tai aurinko tehdään pyörittämällä kämmentä selän päällä. Tämäkin vahvistaa lasten oppimista ja liikkeiden omaksumista. Pian lapset alkavat keksiä omia liikkeitä Satuhierontoihin ja siihen heitä yleensä kannustetaan.

5. SEN PITUIINEN SE

Tutkimuksen anti on ollut se, että olen voinut tehdä jo tunnettua asiaa enemmän tiedetyksi, mikä ajatellaan tutkimuksen tavoitteeksi yleensäkin. Olen nostanut tietoiseksi ja näkyväksi sen, mikä on saattanut olla itsestään selvää tai mikä on ollut kokemuksessa, muttei ole hahmottunut selväksi ymmärykseksi aiheesta. Pelkästään näkökulmani tutkimuksen aiheesta on nostanut esiin Satuhieronnan puolen, johon aikaisemmin ei ole kiinnitetty huomiota, mutta joka on ollut selkeästi osa Satuhierontaa. Kuten tutkielmassa on tullut nostettua esille, *luovuus* toteutuu Satuhieronnassa monella tavalla ja se tukee luovuutta monin eri tavoin.

Olen saanut vastauksen tutkimuskysymykseeni tämän tutkimusmatkan aikana kulkemalla Satuhieronnan maailmassa havainnoijana, haastattelijana ja osallistujana. Kyselin aineistolta: miksi Satuhieronta tukee luovuutta?

Näen että, jo pelkästään Satuhieronnan synty kertoo luovuudesta, miten erilaisista palasista ja tutuista elementeistä on luotu jotain uutta ja tarpeellista kasvatuksen kentälle. Moni hoitaja kertoo, kuinka hänellekin on pienenä tehty Satuhieronnan kaltaista tarinallista kosketusta. Ja muistan itsekkin saaneeni sellaista, kuten harakka keittää puuroa-loru missä kosketus tehdään vain kämmeneen ja käsivarteen. Mutta tällainen perinne, kosketus ja tarinat ovat jääneet arjesta pois. Miksi? Itse selitän asiaa kiireellä ja arjen suorittamisella, sekä unohtuksella. Ei ole aina aikaa todella pysähtyä ja kohdata. Satuhieronta kuitenkin jatkaa vanhaa perinneleikkiä, tuoden siihen jotain uutta, tehden siitä monipuolista ja monikerroksista, joka sopii tähän hetkeen ja vastaa tarpeisiin, joita kasvatuksen ja yhteiskunnan kentällä koetaan.

Satuhieronta- menetelmän pääpaino on rentoutumisessa, itsetunnon ja ihmisarvon

tukemisessa ja oman itsen arvostamisessa ja vuorovaikutuksessa, joka on läsnäolevaa, sekä empatian kyvyn opettamisessa. Nämä ovat Satuhieronnan taustalla vaikuttavia merkityksiä, jotka ohjaavat toimintaa. Toiminta näkyy menetelmän käytännössä ja sen tuloksissa. Olen esitellyt tässä tutkielmassa Satuhieronnan käytäntöä eli menetelmää ja sitä, miten se ilmenee kokemuksissa.

Tutkielman pohjalta olen päätenyt seuraaviin huomioihin tutkimuskohteesta ja siitä miten se tukee luovuutta ja ilmaisua. Satuhieronnassa läsnäolo ja rauhoittuminen luo turvallisuuden tuntua ja tilaa, jota tarvitaan luomiseen. Voimaannuttavat sanat antavat rohkeutta ja itseluottamusta itseilmaisuun. Sadut ja tarinat rikastuttavat mielikuvitusta ja venyttävät kuvittelun rajoja. Kehollisuus ja aistiminen tuo uusia kokemuksia ja luo yhteyksiä eri aistien välille. Nämäkin rikastuttavat lasten mielikuvitusta ja luovuutta. Vuorovaikutus antaa palautetta muilta ja ohjaa oppimista, sekä suuntaa. Luovassa työskentelyssä palaute on tärkeää. Läsnäoleva vuorovaikutus Satuhieronnassa auttaa huomioimaan muita ja tätä kautta eläytymään toisten kokemuksiin. Tämä on tärkeä taito myös taiteessa, kun pyrimme kuvaamaan ja kuvittelemaan, viestimään taiteen kautta jotain muille. Satuhieronnan luoma turvallinen, hyväksyvä ilmapiiri auttaa ilmaisemaan tunteita. Tällöin tunteiden käsittely ja helpottuu ja niitä voi ohjata rakentavammin osaksi taiteellista, luovaa työskentelyä. Satuhierontaan on helppo liittää eri taidemuotoja, mitkä vahvistavat elämyksellisyyttä. Kaikki nämä puolet Satuhieronnassa ovat niitä osatekijöitä, jotka ravitsevat pienten ja suurten lasten luovuutta.

Jokainen lapsi on yksilö ja tarpeet voivat vaihdella, mutta Satuhieronta voi palvella monenlaisia temperamentteja, persoonia ja oppijoita, koska Satuhieronnassa käytetään useampaa eri ilmaisutapaa ja -kanavaa. Oli se sitten kinesteettinen oppija, haptinen oppija, auditiivinen oppija tai verbaalinen oppija, Satuhieronta voi antaa kaikille mahdollisuuden ilmaista itseään ominaisella tavalla ja auttaa vahvistamaan myös niitä puolia oppimisessa, jotka eivät ole niin vahvoilla. Satuhieronta integroi onnistuneesti eri aistein koettua maailmaa samalla tuoden siihen mukaan yhteisöllisyyden ja läsnäolevan vuorovaikutuksen.

Aineiston pohjalta olen ymmärtänyt, että Satuhieronta auttaa aikuisiakin pääsemään kosketuksiin sisäiseen lapseensa, sisäiseen taiteilijaan. Satumaailman

läsnäolo, rauhoittuminen arjen kiireestä ja suorittamisesta, sekä yhteys lapsiin voi auttaa elvyttämään jotain, mikä on saatanut olla kauankin kadoksissa. Palo luoda, ilmaista ja tutkia maailmaa voi taas herätä ja luottamus omiin luoviin kykyihin voi kasvaa. Satuhieronnan kautta omaa luovuutta on helppo lähestyä leikin kautta. Aikuisille kehittynyt sisäinen kriitikko voi jäädä helpommin hyllylle jäähtymään ja luovuus voi päästä taas toteutumaan. Pienikin sellainen ihme voi olla aikuiselle tärkeä kokemus. Luovuuttaan terveesti toteuttava aikuinen on oiva malliesimerkki lapselle, joka opettelee vasta oman luovuuteensa aakkosia. Ja aikuinenkin voi ihmetellä lapsen rinnalla maailmaa uusin sadun hohtoisin silmin.

Satuhieronta on selvästi koskettanut yleiselläkin tasolla monia päiväkoteja, perheitä ja varhaiskasvattajia. On selvää, että menetelmä on kyseenalaistanut arjen käytännöissä vallitsevia tapoja ja tottumuksia, jotka eivät välttämättä ole palvelleet hyvinvointia tai tukeneet luovuutta ja ilmaisua. Viemällä omaa merkitysmaailmaansa päiväkotit- ja muihin kasvatus ympäristöihin, Satuhieronta on auttanut kasvattajia huomaamaan omaa merkitysmaailmaa ja pohtimaan sitä, voisiko valita toisin. Voisiko päivän järjestää uudella tavoin, luovasti ja vaikka rentoutumisen ja leikin kautta?

Rentoutumisesta puhutaan harvoin oppimisessa tai luovuuden tukemisessa, mutta minusta se on olennainen taito, jota tulisi tukea ja harjoittaa enemmän päiväkodeissa ja kouluissa. Sille tulisi antaa itseisarvo tuottaminen ja tekemisen rinnalla. Uskon, että oppimis- ja luovat tulokset paranisivat rentoutumisen mukana. Luovuutta tukee tyhjiys ja hiljaiset hetket. Tyhjyyttä tarvitaan, jotta jotain uutta voisi syntyä.

Luova taiteilija on sisäinen lapsi kaikissa meissä. Kun lapsen luovuutta ja ilmaisua tuetaan alusta asti turvallisella, rauhallisella ympäristöllä, monipuolisilla ilmaisumahdollisuuksilla, tunteiden ilmaisun tukemisella ja positiivisella, läsnäolevalla vuorovaikutuksella, yhä useampi tulevaisuuden aikuinen voi toteuttaa *taiteilijuuttaan* missä tahansa ammatissa tai mitä tahansa elämässään tekeekin. Kaikilla on oikeus kokea olevansa luova taiteilija.

Jotta Satuhieronnan vaikutukset luovuuteen ylettyisivät laajemmalle, tulisi sitä soveltaa tietoisesti ja yhdessä taidetoiminnan lomassa. Uskon, että pelkästään

Satuhieronnan käyttö tuo hyviä monia vaikutuksia luovuuteen, mutta tieto ja tarkoituksellinen Satuhieronnan soveltaminen luovuuden tukemisessa ja esteettisessä kasvatuksessa voi auttaa kasvatustyötä ja taidekasvatusta lasten kanssa.

Tutkielman aineistoa olisi voinut parantaa keräämällä aineistoa lapsilta itseltään ja kyselemällä heidän kokemuksistaan Satuhieronnasta. Lasten ääni kuulu aikuisten kuvailujen kautta, mutta tutkielman arvoa olisi voinut nostaa lisäämällä lapsikeskeisyyttä.

Uskon, että tutkielmani on laajentanut näkökulmaa Satuhieronnasta ja sen vaikutuksista. Toivon, että tutkielma saattaa Satuhierontaa yhä useamman varhaiskasvattajan ja taidekasvattajan tietoiseen käyttöön kasvatustyössä lasten parissa ja varsinkin taiteen saralla.

Painetut lähteet :

Aaltola, Juhani & Valli, Raine (2001) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Gummerus kirjapaino Oy.

Halkola, Ulla, Mannermaa, Lauri, Koffert, Tarja & Koulu, Leena (2009) Valokuvan terapeuttilinen voima. 1. painos. Kustannus Duodecim.

Heikkilä, Elina & Tuovinen, Taneli (2014) Uusi taidekasvatusliike. Unigrafia Oy.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula (1998) Tutki ja kirjoita. 3.-4. painos. Tammer-Paino Oy.

Jantunen, Timo (2007) Satu kasvattaa. WS Bookwell Oy.

Jantunen, Timo & Rönöberg, Paula (1996) Annan lapsen leikkiä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Kansanen, Pertti & Uusikylä, Kari (2002) Luovuutta, motivaatiota, tunteita – Opetuksen tutkimuksen uusia suuntia. Gummerus kirjapaino Oy.

Koskinen, Anu leena 2014. Leikki on parasta lapselle. Pohjolan Sanomat 22.3.2014.

Lindqvist, Martti (2003) Ole hyvä. Otava.

Rauhala, Lauri (2005) Ihmiskäsitys ihmistyössä. Yliopistopaino.

Sava, Inkeri (2007) Katsomme – näemmekö. Luovuudesta, taiteesta ja visuaalisesta kulttuurista. WS Bookwell Oy.

Sava, Inkeri & Vesanen-Laukkanen, Virpi (2004) Taiteeksi Tarinoitu oma elämä. WS Bookwell Oy.

Uusikylä, Kari (2012) Luovuus kuuluu kaikille. PS kustannus.

Uusikylä, Kari & Piirto, Jane (1999) Luovuus- taito löytää, rohkeus toteuttaa. WSOY.

Painamattomat lähteet:

Himanka, Juha. Fenomenologia ja hermeneutiikka-luento. Lapin Yliopisto.
27.5.2014

LIITTEET :

Liite 1.

Haastatelu kysymykset:

SATUHIERONTA TUKEMASSA TAIDEKASVATUSTA PÄIVÄKODEISSA

Teemat:

Satuhieronta

Kuinka kauan käytetty päiväkodissa

ja miksi tullut päiväkotiin alunperin?

Kuinka usein?

Vaikutukset?

Taide- ja esteettinen kasvatus

Miten taidekasvatusta toteutetaan päiväkodissa?

Kuinka paljon/usein?

Olisiko päiväkodissa tarvetta lisätä tai parantaa taidekasvatusta? vai

Onko henkilökunta tyytyväinen tämänhetkiseen tilanteeseen?

Taide- ja esteettinenkasvatus ja Satuhieronta

Ajatuksia Satuhieronnan tai taide- esteettisen kasvatuksen mahdollisesta yhdistämisestä päiväkodissa

Onko Satuhieronnassa puolia joka voisi tukea varhaiskasvatuksen taide- ja esteettistäkasvatusta?

Voisiko Satuhieronta tuoda jotain uutta taide- ja varhaiskasvatukseen? Mitä?

Millaisia vaikutuksia rauhoittumisella ja rentoutumisella voisi olla kun sen yhdistää taiteen tekemiseen ja ilmaisuun?

Onko hoitajien mielestä taidekasvatuksen ja Satuhieronnan mahdollinen integrointi hyvä idea? Sopivaa? Hyödyllistä? Luonnollista? Mitä?

Miten Satuhieronta ja taidekasvatus voisivat toimia paremmin yhteistyössä päiväkodissa? (Kysymyksen tarkoituksena myös kannustaa vastaajia ideointiin)

Muita ajatuksia näiden kahden yhdistämisestä?

Facebook 1. Hei kaikki satumaiset kosketuskuvittajat ja tarinankertoajat!

Kirjoitan parhaillaan gradua Satuhieronnasta Lapin Yliopistoon ja kerään materiaalia aiheesta. Tutkin luovuutta Satuhieronnassa.

Pyytäisin, että auttaisit minua ja kirjoittaisit vapaamuotoisesti;

Kerro kokemuksistasi Satuhieronnan parissa

Voit lähettää vastauksen viestinä suoraan minulle.

Facebook 2. Tuli mieleen heittää hauska haaste kaikille Satuhierojille, nyt saa käyttää luovuutta, runollisuutta, mielikuvitusta, omaa ainutkertaista ilmaisua;

Keksi Satuhieronta aiheesta;

Miltä Satuhieronta tuntuu?

Tai

Kuvaile millainen maailma Sinusta on Satuhieronnan maailma ja kuka Sinä olet siinä (tai mikä, millainen, miten toimit...ym)?

Keksimällesi tarinalle annetaan suuri arvo ja siitä tulee olemaan konkreettista hyötyä Satuhieronnan kentällä.

Pidä hauskaa tarinaa keksiessäsi.

Voit vastata lähettämällä minulle viestiä osoon; romppainenlaura(at)[yahoo.com](mailto:romppainenlaura@yahoo.com)

Ihanaa, iloista ja leikkisää päivää!

Liite 2. SATUHIERONTA TUOKIOITA

Kuvailen tässä kappaleessa seuraamiani Satuhieronta- hetkiä. Haluan tuoda esille erilaisia tapoja tehdä Satuhierontaa ja erilaisia Satuhieronnan satuja, sekä hetken kuvailua ja lasten kokemuksia. Kuvailen myös tarkkaan millaista kehollista liikettä Satuhieronnassa voi olla, silloin kun satuja tai tarinoita kerrotaan. Tämä mahdollistaa sen, että se lukija, jolle Satuhieronta on ennestään tuntematonta voi itse kokeilla Satuhierontaa näiden kuvailujeni perusteella ja saada siitä omakohtaisen kokemuksen. Kuvat ovat still-kuvia video aineistosta.

Lapset saapuivat tilaan rauhassa. Ohjaaja kertoi kuinka lapset rauhoittuvat jo ennen Satuhieronta hetkeä, kun tietävät mitä on tiedossa. Lapset seurasivat jonossa ja odottivat kiltisti vuoroaan, kun jokainen laskettiin yksi kerrallaan Satuhieronta-tilaan.

Hetki alkoi pianon soitolla, toinen ohjaajista soitti, toinen istui lasten kanssa ringissä. Lapset hieman vilkuilivat kuvaajaa, mutta olivat rauhallisesti. Kaikki lauloivat musiikin mukana. Laulun loppuessa hetki siirtyi luonnollisesti Satuhierontaan. Lapset asettuivat pareittain ringiin; toinen patjalla mahallaan makoillen, toinen istuen vieressä (KUVA 1). Alkoi Pääsiäismuna-Satuhieronta ja lapset ohjattiin tarpeeksi lähelle toisiaan, jotta kädet ylsivät toisen selälle. Toinen ohjaajista kertoi tarinaa ja lapset seurasivat ohjaajan käden liikkeitä tarkasti. Alkukontakti hierottavaan luotiin pitämällä käsiä sopivan pituisen hetken hierottavan selän päällä, ikään kuin pysähdyttiin tuntemaan toinen.

KUVA 1.

Nalle lapset näkivät ison pääsiäismunan

metsän reunassa. He tallustivat lähemmäksi katsomaan → Koko kämmenellä painellaan kevyesti vuorotellen pitkin selkää, kuin tassuttelua

Olipas se kaunis ja värikäs pääsiäismuna → Kädet pysähtyy hetkeksi ennen uutta liikettä

Siinä oli keltaista → Toisen käden sormen päällä pyöritetään sormia selässä sivusuunnassa. Ikään kuin selkä olisi pääsiäismuna johon väritetään raitoja

Vihreää → Sormen päällä siksak kuvioita edellisen kuvion ”alle”

Punaista → Sormen päällä tehdään pyörivää liikettä, edelleen sivusuunnassa, vasemmalta oikealle

Sinistä, Violettia → Suurempaa pyörivää liikettä vas-oikealle.

Ja vaaleanpunaista → Sivelee kädellä hennomasti koskien vas-oikealle

Pikku Nallet koskivat sitä ihan varovasti vain → Molemmilla sormenpäillä hipsutellaan selkää hennosti

Se alkoi kuitenkin räsähdellä ja särkyä ja aukeilla →

Molemmilla kämmenillä sivellään selkää rauhallisesti keskeltä sivulle, ikään kuin jokin aukeaisi

Sieltä näkyi jotain → Pysähdytään hetkeksi, kämmenet selän päällä

Jokainen Pikku Nalle sai oman pallon, joita oli kiva pomputella → Pieniä ympyröitä piirretään eri kohtaan selässä.

Kaikille levisi iloa ja hyvä mieli täytti Nalle lasten sydämet → Molemmilla käden sormenpäillä piirretään sydän koko selkään

Hauskasta hetkesä iloisina mutta väsyneinä he tallustivat omaan kotipesäänsä →
Molemmilla kämmenillä painellaan selkään vuorotellen tallustelun jälkiä.

Äiti Nallen halaukseen → Kummarutaan hellästi halaamaan hierottavaa

Satuhieronta-hetken ajan soi rauhallinen musiikki, joka loi harmonisen rauhoittavan tunnelman. Satua kerrottiin rauhallisella tasaisella äänellä, joskus pidettiin pitempiä taukoja ja koskettaminen oli hidasta, rauhallista sivelyä. Lapset seurasivat tarkasti ja tekivät perässä mitä ohjaaja teki; miten ohjaaja ”kuvitti” Satuhierontaa toisen ohjaajan selkään.

Kolmas Satuhieronta hetki alkoi ja kaikki nousivat seisomaan, edelleen ringissä, mutta nyt peräkkäin jonossa ja ihan lähelle toista, että käsillä voi piirtää toisen selkään. Kädet ovat edellä olevan selkää vasten ja hetki alkoi tällä kertaa laululla.
(KUVA 2.)

KUVA 2.

Aika monta noitaa

Aika monta noitaa hiipi aivan hiljaa → Sormen päällä tipsutellaan kuin askelia alhaalta ylös

Rappusilla tirskuen → Sormien tullessa ylös niillä hipsutellaan pientä liikettä kuin kutittaen

Aika monta noitaa hiipi aivan hiljaa luokse ovikellojen → Sormen päällä tipsutellaan kuin askelia alhaalta ylös

Koska ovi aukeaa, koska jonkun nähdä saan? → Kämmenpohjalla sivellään selän läpi aivan kuin oven aukaisisi

Koska yhtä aikaa huudetaan? → Käsistä tehdään ”torvi” olapäälle ja siihen ”huudetaan” hillitysti;

Päästäänkö me virpomaan?!

Aika monta noita hiipi aivan hiljaa → Sormen päällä tipsutellaan kuin askelia alhaalta ylös

Karkkipussit heiluen → Toisella kämmenellä heilutellan kättä selkää vasten edestakasin, aivan kuin karkkipussia

Aika monta noitaa hiipi aivan hiljaa → Sormen päällä tipsutellaan kuin askelia alhaalta ylös

Kepposia taikoen → Toisella etusormella tehdään U:n mallista, heilurimaista liikettä, aivan kuin heiluttaisi taikasauvaa.

Aika monta noitaa hiipi aivan hiljaa...

Poskipunat hehkuen → Molemman käden sormenpäillä pyöritetään ympyrän suuntaista liikettä molemmin puolin selkää

Laululeikin jälkeen kaikki asettuivat jälleen patjoille makaamaan, toinen pareista istuen ja hieroen.

Kevään keiju – Satuhieronta

Kevät keiju pikkuinen → Sormenpäillä kosketellaan hipsutellen selkää

Kevyesti lentelee → Sormenpäillä tehdään pientä kiemurtelevaan viivaa

Kuiskii sinun korvaasi, että *mitä kevät merkitsee* → Molemmilla kämmenillä sivellään koko päätä

Koivun oksat silmuilla antavat lisää rohkeutta → Molemmilla kämmenillä sivellään alaselästä pitkin vedoin ylös, kynärpäihin asti

Laulu linnun kuulet sen → Kämmenillä muodostetaan siivet selän päälle ja

niitä liikutellaan ikään kuin siipiä

Olet tärkeä ihminen → Sivellään molemmin käsin selkää

Kukka kaunis tuoksuva → Toisella kädellä muodostetaan ikään kuin kukka, sormet kuppina ja supistellaan sormia yhteen ja auki.

Sydämiin säteilee rakkautta → Piirretään sydän molemin käsin

Aurinko luo loistettaan → Molemmilla kämmenillä yhtäaikaan sivellään koko selkä puolelta toiselle

Onnea valoa tulvillaan → Kämmenet vieretysten sivellään selkää kaarevassa liikkeessä

Laineiden liplatus laulaa kauniisti rauhaa → Kämmenet vieretysten, sormenpäillä tehdään aaltomaista viivaa selkään

Hämähäkki kutoo toiveiden helminauhaa → Muodostetaan hämähäkki toisella kädellä ja tepsutellaan selän läpi

Lintu liitoon nousee → Yhdellä kämmenellä sivellään kerran alaselästä kohti niskaa

yli sateenkaaren → Toisella kämmenellä tehdään kaari olkapäältä toiselle

Aarteen kertoo olevan luona ystävyiden saaren → Molemmilla kämmenillä hierotaan yhtäaikaa alaselkää

Kevään keiju pikkuinen kevyesti lentelee → Muutamalla sormenpäällä pyöritellään kaarevia liikkeitä

Kuiskii sulle korvaan vielä → Molemmilla kämmenillä silitellään päätä lähellä korvaa

Että sua tarvitsee → Kädet jätetään hetkeksi selän päälle

Satuhieronta hetki päätettiin kalanruoto-asentoon, jossa lapset asettuvat vuorotellen kutsuttaessa makuuasentoon lattialle, pää aina edellisen mahan päällä (KUVA 3.). Lapset selvästi tiesivät mitä tuleman pitää ja odottivat innoissaan rentouttavaa lopetusta. Musiikki laitettiin soimaan ja molemmat ohjaajat pyyhkivät lasten yli monivärisillä läpikuultavilla huivilla. Lapset nauttivat hetkestä ja ovat edelleen rauhallisia, huivit koskettavat kasvoja. Hetken päättyessä jokainen lapsi autetaan kerrallaan pystyyn makuuasennosta ja lapset lähtevät päivän touhuihin. Lpaset olivat koko hetken rauhallisia, eikä ketään pyydetty erikseen rauhoittumaan. Hetki oli mielekäs lapsille.

KUVA 3.

Toisen tarkastelemani päiväkodin hetki alkoi niin, että lapset ja ohjaaja istuivat tiiviissä ringissä lattialla peräkkäin, niin että kullakin oli edessään selkä, johon ”kosketusmaalata”. Lapset olivat alussa hieman rauhattomia ja meni hetki ennen kuin kukin oli asettunut niin, että jokaisen kädet ylsivät aina edessä olevan selälle. Yksi lapsista aloitti sadun keromisen. Tämä Satuhieronta tuokio oli enemmänkin leikkiä tälle lapsi ryhmälle, kuin rauhoittumista. Kuvissa sen näkee lasten kasvoista ja innokkaasta mukana olost. (KUVA 4.)

Ohjaaja ohjasi aloittamaan uuden sadun laittamalla kädet edessä olevan olkapäälle. Lapsi joka kertoi sadun asettui ohjaajan eteen istumaan, jotta hän näkisi liikkeit, mitä tehdään ja tarvittaessa pystyisi keskeyttämään jos Satuhieronta ”leikki” menisi liian rajuksi.

KUVA 4.

Poika aloitti sadun:

Olipa kerran lapsi, hän etsii ruokaa hän meni etsimään alhaalta, ylhäältä →
Yhden käden sormet vipeltävät selkää pitkin alhaalta ylös.

Sitten hän meni etsimään suuren kiven päältä → Vipellys jatkuu pään päälle

Ei hän löytänyt sieltäkään. Ja sitten hän meni katsomaan toiselle puolelle →
Sormet vipeltävät toiselle olkapäälle

Ja hän löysi sieltä ja hän alkoi syömään → Sormet hipsuttavat paikoillaan olkapään päällä

Ja sitten yhtäkkiä alkoi sataa vettä → Molemmilla käsillä sivellään päästä alaselkään vuorotellen, kuin vettä sataisi

Sitten se pieni nisse lähti kotiin päin ja sitten hän ei löytänytäkään kotiin ja hän etsi ja etsi ja sitten hän ei löytänytäkään ja sitten hän löysikin → Toista kättä liikutetaan eri kohtiin selässä

Pojan kertoma Satuhieronta on nopea tempoista ja toiminnallista. Toinen poika aloittaa sadun:

Olipa kerran pieni lapsi → Toisen käden sormenpäillä tipsutellaan

se meni kävelemään alaspäin → Sormet menee alas

Hän meni etsimään kotiansa mutta hän ei löytänyt ollekaan → Sormet tipsuttelee ylös selkää

Sitten se meni ylöspäin, se meni suuren kiven päälle → Sormet jatkaa pääläen päälle

Ja sitten hän näki Lohikäärmeen apua täällä on Lohikäärme äkkiä alas → Sormet palaa tipsutellen takasin alas

Sitten hän piiloutui suuren kiven taakse → Sormet hipsuttelee alaselkään lattiaa kohti

Ja sitten Lohikäärme meni alaspäin → Toinen käsi hipsuttelee alas kohti toista kättä

Ja sitten lapsi menee äkkiä suuren kiven päälle → Toinen käsi hipsuttaa nopeasti pääläelle

Ja sitten lapsi menee suuren kiven päälle ja sitten Lohikäärme tuli ylös ja lapsi menee alas → Kädet hipsuttelee vuorotellen alas ja ylös

Ja sitten Lohikäärme menee alas ja lapsi menee ylös ja löytää kodin sieltä kiven päältä → Kädet hipsuttelee vuorotellen alas ja ylös ja lopuksi pään päälle

Lapsia naurattaa ja kertoja toteaa lopuksi omasta tarinasta, että olipa hyvä. Pojat olivat erilaisia kertomaan Satuhierontaa, toisen kosketus oli voimakkaampaa ja liike tapahtui koko selän alueella, kun toisen liike oli hentoa ja herkkää, sekä keskittyneitä. Hetken aikana toisia saatettiin kiusoitella tai kutitella leikkimäisesti. Oli paljon hymyä ja moni oli innokas kertomaan omaa satua.